

EKİM 2011

İFADE VE TOPLU EYLEM
ÖZGÜRLÜKLERİNİN İHLALİ
ARAŞTIRMA-İNCELEME
RAPORU

MAZLUMDER/GENEL MERKEZ

İnsan Hakları ve Mazlumlar İçin Dayanışma Derneği

Mithatpařa Caddesi No:62/4 Kızılay/Ankara

Tel:90 (312) 418 10 46- Faks: 90 (312) 418 70 93

Http:www.mazlumder.org.tr-E-Posta: info@mazlumder.org.tr

EKİM 2011

İFADE VE TOPLU EYLEM ÖZGÜRLÜKLERİNİN İHLALİ
ARAŞTIRMA-İNCELEME RAPORU

Hazırlayan

Av.Murat ÇİÇEK

MAZLUMDER Batman Şube Başkanı

ÖNSÖZ

İki aşkın mekanizma olarak devlet ile çete arasındaki en çarpıcı farklardan biri, şüphesiz ki devletin hukukla kendini mukayyet kılması, yaptıklarının bir hukukla muhasebeye tabi olacağını baştan kabul etmesi ve yapacaklarının da bir hukuk çerçevesinde öngörülebilmesidir. Yani bir devletin yaptıklarında yanlışlıklar olduğunu düşünürseniz, önceden ve herkes tarafından bilinen kurallar ışığında devletin o eylemini denetime tabi kılarırsınız.

Diğer bir ihtimalde devlet yaptığımız bir işin yanlış olduğunu düşünür ise önceden ve herkes tarafından bilinen kurallar ışığında sizi denetime tabi kılar; eğer böyle ise orası devlettir, ya da kulağa hoş gelen söylemi ile hukuk devletidir, Aksi takdirde yönetme meşruiyeti olmayan bir çete başınıza musallat olmuş demektir.

Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunda yaklaşık 30 yıldır kendini şiddetle ifade eden Kürt sorunu, tabiiyeti altında olduğumuz devleti vatandaşını tanımlaması bakımından ezberinden etmiş, vatandaşına tavrı bakımından ise ezberini tazelemiştir. Maalesef kurulduğu ilk günden bu yana çeşitli toplumsal, etnik ve siyasal kesimlere karşı asabı hep bozuk olan, çoğu zaman hukukla izahı mümkün olmayan istiklal mahkemeleriyle, tenkillerle, te'diblerle, idamlarla ve sürgünlerle otoritesini göstermeye çalışan devlet mekanizmasının aslında gösterdiği şey hukukla ve meşruiyetle arasının ne kadar soğuk olduğudur.

Aynı fiili aynı mahkemeler farklı zamanlarda farklı yorumluyorlar ise, ya da aynı fiili farklı mahkemeler aynı zaman diliminde farklı yorumluyorlar ise, ya da aynı mahkemeler aynı fiili kişiye göre farklı yorumluyorlar ise, burada yargının bağımsızlığından değil keyfiliğinden ya da siyasi ortamın etkisi altında olmasından bahsedilir. Hal böyle ise orada hukuktan ve meşruiyetten değil siyasal erkin keyfiliğinden ya da erki denetleyen değil erkin bir parçası haline gelen mahkemelerin varlığından bahsediliyor demektir. Her ikisi de bir ülke için felaket olarak yeter de artar çünkü çeteleşme eğilimi baskın hale gelmektedir.

Bir devlet kurulduğu ilk yılların olağanüstü koşullarındaki davranışlarını 80 yıl sonra da gösteriyor ise ya kuruluş felsefesinde bir sorun vardır ya yöneticilerinin hukukla arası hoş değildir ya da her ikisidir. Yani her halükarda meşruiyet sorununu aşılabilmiş değildir. MAZLUMDER Batman Şubesi'nin bu harika çalışması zor kullanımı açısından aynı olan ama zoru hangi kriterlere göre kullandığına bağlı olarak adı devlet veya çete olabilen bu aşkın mekanizmanın devlet haysiyetine sahip olabilmesi için yapması gerekenleri, ifade özgürlüğünün en temel kullanım şekillerinden olan toplu eylem özgürlükleri ve siyaset yapma hakkı özelinde birinci el tanıkların ifadeleri ve gözlemlerine dayalı olarak ortaya koymaktadır.

Avukat Murat ÇİÇEK şahsında Batman Şube çalışanlarını tebrik ediyorum. Tanıklıklarını esirgemeyen ve böylelikle güzel bir çalışmaya katkıda bulunan tutuklulara ve diğerlerine teşekkür ediyorum.

Çözüm önerilerini yetki sahiplerinin dikkatine sunarken, çağrımızı bir kez daha yüksek sesle ortaya koyuyoruz: Seçim sizin, ya devlet olacaksınız ya çete.

Ahmet Faruk Ünsal
MAZLUMDER Genel Başkanı

SUNUŞ

Otuz yılı aşkındır düşük yoğunluklu savaşın devam ettiği ülkemizde yıllardır süren çatışmalı ortam sebebiyle binlerce insanımız yaşamını yitirmiş, birçok köy boşaltılarak on binlerce insan zorunlu göçe tabi tutulmuştur. Gözaltında kayıplar, faili meçhuller ve yoğun ölümlerin yaşandığı bir süreçten geçen Türkiye, şimdilerde geçmişiyile yüzleşmeye çalışan, değişim sağlayıp yüksek standartlarda bir demokrasi ve insan hakları arayışı içerisinde olan bir ülke konumunu zorlamaktadır.

Yüzleşme ve değişim bütün coğrafyalarda olduğu gibi bizim coğrafyamızda da sancılı yaşanmakta ve her siyasal gelişmede geçmişin izlerinin tezahürü, toplumsal olaylar şeklinde karşımızda belirmektedir. Yıllar boyu cinayet işleyen, gizli örgütler kuran, işkence eden ve köy boşaltan devlet yapısı, kendi eliyle kaybedecek hiçbir şeyi olmayan bireyler yaratmıştır. Bunun yanı sıra geçmişiyile yüzleşmek isteyen ancak yüzleşmeyi “ kutsal devlet gururu” psikolojisinden sıyrılarak yapamayan ve değişim/dönüşümü pazarlıkçı bir anlayışla sağlamaya çalışan devlet aygıtı, halen kaybedecek hiçbir şeyi olmayan bu vatandaşlarıyla çatışmakta ve kendilerini hukuklu/hukuksuz fark etmeksizin çeşitli şekillerde cezalandırmaktadır. Çocukları, yaşlıları ve ölümünü bekleyen hastaları dahi cezalandırmaktan imtina etmeyen bu çelişkili devlet anlayışı, en başta ifade hürriyetini tahrip etmekte ve kabarık sicilini gittikçe artırmaktadır.

Eksiksiz bir demokrasi ve insan hakları arayışı için değişim/dönüşüm ve yüzleşmenin ön şartı ifade hürriyetidir. Klasik bütün öğretilerde özgürlüklerin anası olarak nitelendirilen ifade hürriyeti, ülkemizde aydın ve yazarların mesleki faaliyetlerini bir kenara bıraktığımızda; kitleler tarafından basın açıklamaları, toplantı, gösteri ve protestolar şeklinde tezahür etmektedir. Hepsi ifade hürriyetinin birer kullanım şekli olan bu etkinlikler, aslında demokratikleşmesini tamamlamak isteyen bir devlette sınırsız teminat altına alınıp bu amaca hizmet edecekken, ifade ve toplu eylem özgürlükleri, aksine son dönemlerde geçmişte yaşanmadığı kadar baskılanmakta ve cezai tehdit altına alınmaktadır.

1999 yılından bu yana ateşkeslerin yaşandığı, silah seslerinin kimi zaman göreceli kısılması ile birlikte, olması gerektiği gibi Kürt sorununun çözümünün şehirlerde daha çok dillendirildiği dönemlerden geçiyoruz. Çözüm taleplerinin veya Kürt sorununa ilişkin sistem muhalefetinin toplumsal gösteriler aracılığıyla ve sivil itaatsizlik eylemleriyle yapılması, geçmişin çatışmalı ortamlarına göre aslında daha ideal iken bu gösterilerin aşırı polis tacizine ve sert müdahalelerine uğraması, gösteri yapanlar hakkında sayısız davalar açılıp cezalar verilmesi, başta insan hakları örgütleri olmak üzere toplumun bütün dinamikleri tarafından açıkça gözlemlenmektedir. Muhalif siyasi faaliyetler, toplantı, gösteri ve basın açıklaması gibi etkinliklerin birer özgürlük alanı olduğu gerçeğinin bir türlü yerleşemediği Türkiye’de “eşkya şehre indi” algısı, önümüzde birçok sorunu biriktirmekte ve özellikle Kürt Sorunu’nun çözümünü açısından ileriye dönük tehlikeli mecralar yaratmaktadır.

Raporun amacı, hepsi birer ifade hürriyetinin tezahürü olan basın açıklamaları, meşru siyasi çalışmalar, toplantı ve gösteri haklarının son dönemlerde aşırı cezacı ve müdahaleci bir anlayışla baskılanması ve orantısız polis gücü kullanımı karşısında yaşanan hukuksuzlukları irdelemektir. Ayrıca, çözüm önerileri ile birlikte hak ve özgürlüklerin eksiksiz temini için kamuoyu oluşturmaktır. Raporun hukuksal çözüm önerileri kısmında katkı sunan Batman Barosu avukatlarından Mustafa Yıldız’a ve desteklerini esirgemeyen MAZLUMDER Batman Şube yöneticilerine, rapor kapsamında görüştüğümüz şahsiyetlere katkılarından dolayı ayrıca teşekkür ederim.

Murat Çiçek
MAZLUMDER Batman Şube Başkan

RAPOR KAPSAMINDA YAPILAN GÖRÜŞMELER

MAZLUMDER Genel Merkezi adına hazırlanan rapor kapsamında bütün kentlerdeki olayların, uygulamaların ve davaların benzer özellikler arz etmesi sebebiyle çalışma sahası olarak Batman ili tercih edilmiştir. Batman'da değişik konumlarda ve alanlarda iştilgal eden birçok siyasetçi, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve toplumun çeşitli görevlerinde yer alan şahsiyetlerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde milletvekilinden, kendi halinde yaşayan en sade vatandaşına kadar toplumda hemen hemen her kesimden muhalif şahsiyetin ifadelerinden dolayı yargılandığı veya bir gösteri esnasında orantısız polis müdahalesine uğradığı, ardından hakkında dava açılarak cezalandırıldığı gözlemlenmiştir.

Ayrıca rapor öncesi 2010 ve 2011 yılları içerisinde Batman'da yapılan çoğu toplantı ve gösteri tarafımızca gözlemlenmiş ve bir takım notlar tutulmuştur. Raporun tespit kısmında görüşmecilerce vurgulanmayan hususlar, tarafımızca izlenen gösterilerde gözlemlenen konulardır.

Rapor kapsamında, aşağıda belirtilen şahsiyetlerle yapılan görüşmeler olduğu gibi aktarılmaktadır:

Abdullah AKIN- (Batman Belediyesi Eski Başkanı- Avukat- 44 Yaşında)

Halen Avukatlık yapmakta olup yıllarca Kürt siyasi partilerinde görev aldım. HA-

DEP döneminde PM ve MYK üyeliği ile D.Bakır İl Başkanlığı görevlerinde bulundum. Daha sonra 1999 yılında Batman Belediye Başkanlığı görevine seçildim. 2002 yılında milletvekilliği adaylığı için görevimden istifa ettim. Bundan sonra da DEHAP ve DTP Parti Meclisi Üyeliği görevlerini yürüttüm. Halen İnsan Hakları Derneği ve Barış Meclisi üyesiyim.

Bu güne dek hakkımda sayısını tutmadım ama sanırım 20-30 civarında dava açıldı. Önceki davalarımın tümünde beraat etmişim. Ancak özellikle Yeni TCK'nin yürürlüğe girmesinden sonra birkaç davada mahkûmiyetime karar verildi. Bu davalardan, polislerin bir konferansındaki sözlerimi çarpıtılarak tuttukları tutanağa dayalı olarak D.Bakır 4.Ağır Ceza Mahkemesinde 2007/348 esasla açılan davada mahkeme konferansa ilişkin hiçbir görüntü olmaksızın, polis tutanağını yeterli görerek 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7/2 maddesi gereğince 2 Yıl 1 Ay hapsime karar verdi. Maalesef bu karar Yargıtay'ca da onaylandı.

Yine Kurtalan'da Nevroz'da yaptığım konuşmadan dolayı da Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesince yapılan yargılama sonucunda 2008/166 Esas ve 303 karar numaralı ilamla hakkımda 10 Ay hapis cezasına karar verildi. Doğubeyazıt'ta 2003 yılında yaptığım bir konuşmadan dolayı da Doğubeyazıt 1. Asliye Ceza Mahkemesince 2008/239 esas ve 2009/196 karar numarası ile suç ve suçluyu övmek suçlamasıyla 5 Ay hapis cezası ile cezalandırılmama karar verildi. Bu davalarım ise temyiz incelemesi için henüz Yargıtay'da.

Hakkımda 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasına muhalefet iddiası ile yaklaşık 10-15 soruşturma ve dava açıldı. Bunların bir kısmından hakkımda takip-sizlik, bazılarında beraat kararları verildi. Halen Beşiri Asliye Ceza Mahkemesinde devam eden bir davam var. Özellikle son dönem Yargıtay kararlarından sonra toplantılara katılamaz hale geldim. Bu nedenle 2911 sayılı yasadaki hakkımda açılan dava sayısı az. Devam eden bir davam yalnız kaldı.

Hakkımda verilen cezaların onaylanması durumunda yaşantım alt üst olacak. Bir kere ben uzun süre cezaevinde kalacağım. Eş ve çocuklarım büyük sıkıntılar çekecek. Belki de cezaevinden çıktıktan sonra yeni bir iş kurmam gerekecek.

Devlet görevlileri 2000-2006 yılları arasında toplantı ve gösterilere sert müdahalede bulunmaktan kaçınıyorlardı. Yaklaşımları daha olumluydu. Bu durum 2006 yılında ve sonrasında gittikçe sertleşen bir seyir izledi. Devlet başta STÖ temsilcileri ve kanaat önderleri ile diyalog içinde sorunları giderme eğiliminde iken gittikçe özellikle toplantılar ve sonrasında STÖ temsilcileri ve kanaat önderlerini suçlayan, aleyhlerinde tutanak tutulması ve hatta zaman zaman dövülüp tartaklanmaları gibi bir tutum ortaya çıktı. Bu da güvenlik görevlilerinin ve iktidarın muhalefete ve eleştiriye tahammülsüzlüğünü ifade etmektedir. Yine kişilerin ifade ve toplantı haklarına tahammülsüzlüğünü göstermektedir. Barışçıl eylemlere dahi şiddetle cevap verilmesi, çok sayıda sivilin öldürülmesi adeta sivil yönetim adı altında despotik bir yönetimin adım adım hayata geçirildiğini göstermektedir.

Son barış nöbeti eyleminde güvenlik güçlerinin davranışı son derece provakatif ve tahrik ediciydi. Bu durum son derece ba-

rişçıl bir eyleme dahi tahammül gösterilemediğini ifade eder.

İfade ve toplantı özgürlüğünün geliştirilebilmesi için 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Türk Ceza Kanunu 314, 215 ve 220/4, 5, 6, 7, 8 bentlerinin kaldırılması, 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasının yeniden ve özgürlükçü bir mantıkla düzenlenmesi gerekir diye düşünüyorum.

Çiçek TEKDEMİR (Tiyatro Sanatçısı, Bahar Kültür Merkezi, 23 Yaşında)

Bahar Kültür Merkezinin tiyatro grubunda sanatçiyim. Ayrıca müzikle de uğraşıyorum. Bahar Kültür Merkezi şirket olarak kurulmuş profesyonel bir sanat merkezidir. Burada birçok sanat dalları alanında çalışmalarımız var. Mesela Tiyatro grubumuz var, birkaç müzik grubumuz var. Müzik gruplarımız her yerde tanınıyor. Birçok arkadaşımızın albümü var ayrıca arkadaşlarımızın müzik klipleri televizyonlarda yayınlanıyor. Yurtiçi yurtdışı birçok etkinliğe davet ediyoruz. Ücret karşılığında sahne alıyoruz. Bunların dışında resim kurslarımız ve folklor çalışmalarımız da var. Çocuklara sanat eğitimi veriyoruz. Çocuk korumuz var. Tiyatro dışında sinema filmlerinde de oynadığımız olmuştur. Genel olarak demek istediğim hepimiz profesyonel sanatçiyiz. Sanatımızı ayırımızsız icra ediyor; Türkçe, Kürtçe her dilde sanat yapmaya çalışıyoruz.

Tabii bu coğrafyada sanat yapmak kolay değil. Hele de çok kültürlü bir sanat anlayışına sahipseniz işiniz daha da zor. Arkadaşlarımızla sanatımızı icra ederken birçok tuhaf davaya maruz kaldık. Bunlardan örnekler vermek isterim.

Tiyatro grubu olarak kadınların haksızca ve fazlaca tutuklanmasına ilişkin eleştirel bir oyunumuz vardı. Sanat sokağında sahne almıştık. BDP'nin talebi karşılığı ücret mukabilinde sanat sokağında bulunan kitleye oyunumuzu sergiledik. Bizim etkinliğimiz sona erdikten sonra oyun sergilemek dışında bizim hiçbir ilginizin olmadığı bu kitle sanat sokağından belediyeye yürüyüş yapmış. Biz o yürüyüşe hiç katılmamamıza rağmen sonradan bizlere de yürüdüğümüz gerekçeyle dava açıldığını öğrendik. Tiyatro oyununu sergileyen biz beş arkadaşına ve bizi izleyip de yürüyüşe katılmayan bir arkadaşımıza dava açıldı. Bizi izleyen arkadaşımız hem tiyatro oyunu oynamaktan hem de yürüyüşe katılmaktan davalık oldu. Onun her iki etkinlikte de ilgisi yoktu. Bize açılan dava Toplantı ve Gösteri Yasasından dolayı mı açıldı yoksa örgüt propagandasından mı açıldı hatırlamıyorum. Ben bu hukuki işlerden de pek anlamam. O kadar dava açıldı ki hakkımızda inanın hatırlamıyorum artık.

Yine sanat etkinliğe gittiğimiz günün birinde içinde bulunduğum minibüs durduruldu ve kimlik kontrolü yapıldı. Ardından bana bir ifade vermem gerektiğini söyleyerek Emniyete götürdüler. Hiçbir şeyden haberim yoktu. Ben sanat sokağındaki etkinlik olabilir mi diye düşünürken baktım ki başka bir soruşturmaymış. Terörle mücadele şubesinde işte neymiş sen "oramar" adlı şarkıyı söylemişsin bu şarkıyı söylediğin için terör örgütünün propagandasını yapmışsın o yüzden buradasın dediler. Bunun üzerine avukatım gelmeyinceye kadar ifade veremeyeceğim dedim. Bana önceden uzattıkları kâğıdı da imzalamadım. Ayrıca öyle bir şarkıyı okumadığımı çok iyi bildiğimden avukatım geldikten sonra ifademde de belirttim. Ben müzik etkinliklerinde sadece erbane çalarım erbane grubundayım şarkı söylemem dedim. Ben gerçekten de şarkı söy-

lemiyorum. Tiyatrocuym ve bazı konserlerde erbane(tef) çalmayı seviyorum o kadar. İfademden sonra savcılık beni tutuklamaya sevk etti ancak mahkeme serbest bıraktı. Savcı da çok anlayışlıydı. Ben kendisine sadece sanatımı icra ettiğimi ve başka bir amacımın olmadığını söyleyince saygı duyduğunu söylemişti. Ben serbest bırakıldıktan dört gün sonra polisler yine geldi ve itiraz üzerine tutuklandığımı söylediler. Direkt cezaevine gönderildim. İlk mahkemede neyle suçlandığımı sordum. Bir baktım ki her biri farklı tarihte olan sanat etkinliklerim beş altı soruşturmaya konu olmuş ve birleştirilmiş. Bu arada soruşturmalardan sadece biri etkinlik dışıydı. Meselede şu; günün birinde evden çıkıp işyerinde giderken sanat sokağında bir kalabalık gördüm. Kalabalık doğal olarak insanın dikkatini çeker ve sonuçta ben de bir insanım. Ben de herkes gibi kalabalığa yanaşım ve baktım ki basın açıklaması okunuyor. Ben sadece açıklamayı biraz dinleyip ardından işe gittim. Meğerse o basın açıklamasından sonra kitle ile polis arasında çatışma çıkmış ve sonradan öğrendim ki o çatışmadan ben de sorumlu tutuluyorum. Hâlbuki ben hiçbir şeyi görmeden hatta basın açıklaması sona ermeden işe gitmişim. Ardından yaşanan çatışmada kırılan bütün camlardan dahi beni de sorumlu tutan bir dava açmışlar. Bu konuda yine tuhaf sorularla karşılaştım. Pankartları sen mi hazırladın? Camları sen mi kırdın? gibi tuhaf sorulardı.

Yine birleştirilen bir soruşturmamda saçma bir suçlama daha oldu. Üç sanatçı arkadaşım ile gittiğimiz bir etkinlikte üçümüz de erbane çalıp aynı şeyleri yapmamıza rağmen o arkadaşlarıma dava açılmayıp sadece bana dava açıldı. Açılan dava yine terör örgütünün propagandasını yapma suçundanmış. Ben yine mahkemede suçumu sordum, bana slogan atmışsın dediler. Bunun üzerine CD getirin dedim ben slogan atmadım. Slo-

gan attığıma ya da yasaklı bir şarkı söylediğime dair bir delil varsa kabul ederim dedim. En son baktılar ki CD görüntülerinde hiçbir şey yok, dediler ki sen sloganlara erbane ile ritim tutmuşsun! Dolayısıyla suça karışmışsın dediler. İşin ilginç tarafı katıldığım etkinliklerin hiçbirisinde hep sanatımı yaptım ve hiçbir zaman ne bir taş ne bir slogan ya da şiddet eylemine bulaşmadım.

Toplam dört ay cezaevinde kaldım. Cezaevindeyken yine komik bir durum oldu. Ben dediğim gibi pek hukuk işlerinden de anlamam. Öyle şiddet eylemleri ile de bir ilişkim olmadığı için rahattım. Çünkü sadece konser ve tiyatro etkinliklerimden dolayı cezaevindeydim. Cezaevinde olduğum bir gün kahvaltıya çıktığımda tesadüfen bir baktım ki Taraf Gazetesinin manşetindeyim. İddianamemde hakkımda 54 yıl hapis cezası isteniyormuş ve Taraf Gazetesi bunu manşetine taşımıştı. İnanın hakkımda o kadar ceza istendiğini ilk defa oradan öğrendim. Kendi kendime vay be dedim! İnsan adam öldürse bu kadar ceza almaz dedim. Haberi okuduktan sonra şoka girmiştim. Allah Allah dedim bir ritim tutmanın karşılığı 54 yıl olur mu? Yasak şarkı bile okusaydım bu kadar ceza istenmezdi. Sonuçta yasaklı şarkılar bütün düğünlerde açıkça söyleniyor. Bana neden bu kadar ceza istediler diye kendi kendime düşündüm.

Mesela birleştirilen bu davada bir başka suçlamayı daha söyleyeyim. Belediye Başkanımız Nejdet Atalay'ın adaylık tanıtım programı vardı. Bizim erbane grubuna ücret karşılığı bu tanıtım programına çıkmamız teklifi yapıldı. Biz de kabul ettik ve gittik. Kitle önünde erbane çaldık ve programımızı bitirdik. Ardından yine soruşturma açıldı ve dediler ki terör örgütü propagandası yaptın. Orada yine ben şarkı okumamıştım sadece erbane çalmıştım. Gruptan bazı arkadaşlar

folklorik bir iki şarkı söylemiştiler o kadar.

Bütün birleştirilen bu soruşturmalarım neticesinde ikinci celsede mahkeme karar verdi ve 11 yıl 8 ay ceza aldım. Ayrıca beş yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulmama karar veren mahkeme, bir yıl süreyle kahvehane, oyun salonu, bar, gibi yerlerle gösteri ve mitinglere katılmamı da yasakladı. Daha çok mitinglerde sahne aldığım için bu sayede fiilen sanatımı da icra edemeyecek bir yasağa kavuştum. Hükümle birlikte tahliyeme de karar verdiler. Tahmin edersiniz ki bu ceza onaylanırsa hayatım alt üst olacak.

Ben bu cezaları hak etmediğimi düşünüyorum. Bütün bu sürecin Kürt sorunu ile ilgili olduğunu düşünüyorum. Bu halkın sanatını kendi dili ile icra etmesi yargılanıyor. Mesela ben DTP değil de Akparti aday tanıtımında erbane çalmış olsaydım adım gibi eminim bana bu davalar açılmazdı. Aksine beni kutlardı. Mesela TRT 6 var örneğin. Orda siz ne yaparsanız yapın serbestsiniz. Ancak otoriteden bağımsız kendi özgür iradenizle sanat yaptığınızda sesinizi kısarlar.

Bahar Kültür Merkezindeki sanatçılar olarak bizler, katıldığımız etkinliklerde hiçbir zaman şiddeti teşvik edecek veya özendirerek bir davranışta bulunmadık. Etkinliklere sanatçı kimliğimizle katılıyoruz ve bu ülkenin gerçekten barışı ve insan haklarını tesis etmesini, şiddetin ortadan kalkması gerektiğini savunuyoruz. Biz şiddetten hep zarar gördük ve şiddeti tasvip etmemiz beklenemez. Hepimiz bu sorundan yeterince çektik. Biz hiçbir etkinliğimizde kavga etmedik, polisle didişmedik, slogan atmadık. Bu davalarla karşılaşmamız gerçekten çok ayıptır ve bu davalar toplumun ve Türkiye'nin hayrına olmayan davalardır. Korkumuzdan yolda yürürken kendimizi kaşıyamayacak

hale geldik. Ya kaşdıktan sonra hakkımızda dava açılırsa diye korkuyoruz. Biz bunu hak etmiyoruz. Bu bir zulümdür. Buna hukuk da denmez. Hukuk böyle ise vay bu hukukun haline! Gerçekten hiç kimseye faydası olmayan bir süreç yaşıyoruz. Biz barışa dair inancımızı hiçbir zaman yitirmiyoruz. İnşallah bu süreç biter ve barış olur.

Nejdet ATALAY - Batman Belediye Başkanı,

(Makine Mühendisi, 33 Yaşında, Diyarbakır D Tipi Cezaevinde Tutuklu)

29 Mart 2009'daki yerel seçimlerde Batman halkının yüzde altmış oyunu alarak belediye başkanı seçildim. Siyasal yaşamım boyunca hakkımda onlarca dava açıldı. Hakkımda açılan davaların tümü siyasal faaliyetlerim ve ifade ettiğim düşüncülerimden kaynaklanmıştır. İnsan düşünen bir varlıktır. Düşünebilme yetisi, insanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özelliğidir. Ayrıca insan, düşündüğünü ifade etmek ister. Düşündüğü gibi yaşamak ister. Bu özellik ve arzular insanın toplumsal bir varlık olarak (insan olarak) kendi varoluşunu sürdürebilmesinin şartıdır. Olmazsa olmazıdır. Bu yüzden düşünce ve ifade özgürlüğü bütün çağdaş sistemlerde birinci kuşak hakkı olarak güvenceye alınmıştır. Tam "Demokratik" ülkelerde bu hak hukuki güvenceye alınmış görünüyor olmakla beraber aslında her en fazla müdahale edilen alan yine bu alandır. Formel olarak güvenceye alınmış olmakla beraber, egemenler ve muktedirlerce çeşitli şekilde sınırlandırılmıştır. Özetle bu haklar egemenlere ve muktedirlere hizmet edildiği oranda serbest bırakılmıştır. Bunların çıkarına dokunulduğunda veya muhalefet edildiğinde yine

formel hukuk yollarıyla sınırlandırma yoluna gidilmektedir. Çeşitli ülkelerde farklılık gösterse de gelenekçi ülkeler başta olmak üzere, aşağı yukarı tüm dünyada benzer bir genelleme yapılabilir. 11 Eylül 2001 sonrası batı demokrasilerinin bu alanı yeniden düzenlemeleri en yakın örnektir. Yine biliyoruz ki demokrasi tarihi boyunca en fazla düşüncesi yüzünden insanlar bedel ödemiştir.

Türkiye'de düşünce ve ifade özgürlüğünün serüveni diğer toplumlarla benzer seyir izlemekle beraber, özellikle son çeyrek asırda farklılıkları da işaret etmektedir. Türkiye toplumu aslında milliyetçi olmaktan ziyade "devletçi" bir geleneğe sahiptir. Devlet her şeyin üstünde ve en kutsal varlıktır. Çok çarpık bir şekilde devlet; insandan da toplumdandan da daha önceldir. Devlet olmazsa ne toplum olur ne de insan olur anlayışı hâkimdir. Siyaset teorisindeki devletin varoluş amacına ve toplumsal sosyolojiye ters olan bu toplumsal motivasyon anlayışı, toplum-devlet ilişkisini, kendine paralel olarak korku ve sevinçlerini, hukukunu dahi bu anlayışa göre oluşturmuştur. Devlet, korku ve paranoyalar üzerine toplumunu motive etmiş, idari ve siyasi olarak örgütlenmiş ve buna göre hukuk üretmiştir. "Her zaman devleti ortadan kaldırmaya çalışan iç ve dış düşmanlar" vardır. Dolayısıyla her zaman bunlarla mücadele edilmelidir". Devlet bu paranoya üzerine inşa edilmiş, toplum da bu korku üzerine motive ve mobilize edilmiştir. Bütün yakın veya uzak devletler dış düşman, Kürtler her zaman, dindarlar ve solcular da zaman zaman iç düşmanlardır. Dolayısıyla devletin zihni yapılanması dışında düşünen ve düşündüğünü ifade eden de düşmandır. Özellikle cumhuriyet tarihi bu sapkın paranoyanın yarattığı trajediler tarihidir.

Cumhuriyet tarihi bir yandan modernleşme tarihi olmakla beraber Kürtler için

inkar ve asimilasyon tarihidir. Birçok sol-sosyalist ve dindar vatandaş cumhuriyet tarihi boyunca çeşitli düzeylerde bedel ödemiş olmakla beraber, Kürtler kesintisiz bir şekilde son çeyrek yüzyılda katlıca bedeller ödemeye devam etmektedirler. Taktirî-Sükûn kanunu, istiklal mahkemeleri, 49'lar davası ve vb, Sivas Kampı vb, sıkıyönetimler, DGM'ler ve en son Terörle Mücadele Kanunu ile Özel Yetkili Ağır Ceza mahkemeleri... Hepsi Kürtlerle mücadele araç ve yöntemleri olarak kullanılmıştır. Özellikle son yıllardaki Terörle Mücadele Kanunu ve buradan hareketle mahkemelerin uygulamaları Anti-Kürt kanunu ve mahkemelerine dönüşmüştür. 12 Eylül ve DGM'leri yaşayan mağdurlar ve avukatları günümüzdeki uygulamaları 12 Eylül'den ve DGM'lerden daha geri ve hukuk dışı bulmaktadırlar. Ciddi bir araştırma yapılırsa görülecektir ki bir düşünceyi veya fiili kimin söyleyip yaptığının mahkemelerin kararlarını belirlediği açıkça gözlenecektir. Özellikle 2008'den bu yana mahkemelerin kararlarına baktığımızda bırakın hukuk ve adalet dağıtmayı, tamamen toplumla mücadele etmenin silahlarına dönüştüklerini açıkça görebiliriz.

Türkiye'de özel yetkili ağır ceza mahkemelerine konu olan davalara baktığımızda büyük çoğunluğunun; düşünce beyanı, toplantı ve gösterilere katılma, siyasi faaliyetlerde bulunma vb. davalar olduğunu görürüz. Çok az istisnalarla birlikte ülkenin her tarafında özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde yargılananların Kürt olduğunu görürüz. Bu nedenle TMK ve özel yetkili ağır ceza mahkemelerinin Kürtlerle mücadele araçları olduğunu düşünüyorum. Son yıllardaki teknik takip, telefon dinlemeleri ve gizli tanık gibi yöntemler aracılığıyla bu giyotin daha da modernize edilerek işler hale getirilmiştir. Bugün herhangi bir yurttaşı üç ay teknik takibe alın, mutlaka mahkemeye konu olacak

ve cezaya mahkûm olunacak bir söz veya düşünce bulabilirsiniz. Baktınız o da olmadı müphem bir gizli tanık üretir ve onun yalan beyanlarıyla insanları mahkeme önüne çıkarıp cezalandırabilirsiniz. Polis ve savcıların son yıllarda el birliği ile kullandıkları yöntem maalesef budur. Bu araçlar (teknik takip ve gizli tanık benzeri) amaçları doğrultusunda kullanılmamaktadırlar. Suç veya suçluyu açığa çıkaracağı yerde birer komplo ve şantaj aracı olarak kullanılmaktadırlar. Modern demokrasilerde sık başvuru alan araçlar değildir. Aksine başka bir şekilde ve suçluya ulaşmanın mümkün olmadığı durumlarda en son seçenek olarak başvuru alan araçlardırlar. Çünkü bu araç ve yöntemlerin sakıncaları olduğu gibi suiistimale de açıktırlar. Bu yüzden kanun koyucular istisnai ve son seçenek olarak belirlemişlerdir bu araçları.

Şuan KCK olarak adlandırılan tüm davalarda bu iki yöneme yani teknik takip ve gizli tanık yöntemlerine başvurulmuştur. Yargılandığım davadaki gizli tanık beyanları tamamen yalan ve iftiraldan ibarettir. Aslında tahmin ediyoruz ki böyle bir gizli tanık da yoktur. Sanal olarak yaratılmıştır. Ne yazık ki TMK' ya göre böyle davalardaki gizli tanıkların gerçek olup olmadığını ispatlamak mümkün değildir. Polis var diyorsa vardır! Bu, kabul edilmektedir. Yine teknik takibe takılan telefon dinlemelerine baktığımızda sıradan konuşmalardan çok zorlama yorumlarla suç üretilmeye çalışılmaktadır. Örneğin bir telefon konuşmamda bir partili arkadaşşıma " bugün saat 8'de insan hakları anıtı önünde yapılacak eyleme benimle gel" diyor olmam; KCK adına eylem organize etmek olarak yorumlanabilmekte ve iddianameye konu olabilmektedir. Benim de yargılandığım KCK dosyasına dair birkaç çarpık örnek vereyim; Birçoğumuzun iddianamesine konu olan faaliyetler DTP'nin siyasi faaliyetleridir. Örneğin DTP'nin kapatılması

davasına karşı tiyatral bir etkinlik ve basın açıklaması yapmamız KCK adına eylem organize etmek olarak sayılmıştır. İHD Diyarbakır Şube Başkanı Muharrem Erbey ile yaptığım bir telefon konuşmasında “taş atan çocuklarla ilgili bir şey yapmak lazım” demiş olmam, Muharrem beye talimat vermiş olduğuma delil olarak sayılmıştır. “Yarın saat 1’de KESK’in basın açıklaması var” diyen Lütfü Dağ arkadaşımın talimat aldığım iddia edilmektedir. Diyarbakır İl Başkanı iken yaptığım Newroz etkinlikleri, mitingleri, yürüyüşleri, basın açıklamalarını vb tüm siyasi faaliyetlerimi KCK adına ve KCK talimatı ile yaptığım iddia edilmektedir. Bu iddialara delil olarak bu yürüyüş, miting ve toplantılara ilişkin PKK’ye ait internet sitelerinde de değinildiği veya PKK yöneticilerinin de söz konusu olaylara ilişkin beyanlarının olmasını talimat olarak göstermektedirler.

Yine, KCK’li olduklarını iddia ettikleri bazı DTP yöneticisi arkadaşlarım ile yaptığım telefon görüşmelerim veya aynı fotoğraf karesine girmiş olmam delil olarak sunulmuştur. Sonuçta bu davada yargılanan birçok arkadaşımın durumu benzerdir. Yani iddianameye konu olan tüm konular gayet aleni olarak yapılan DTP’nin o dönem siyasi çalışmalarıdır. Tüm bunlar terörize edilip, çarpıtılıp sanki gizli örgüt faaliyetiymiş gibi davaya konu edilmiştir. Bir başka örnek olarak yine davamızda yargılanan Rahmi Özmen örneği çok ilginçtir. Rahmi Özmen, Çınar DTP İlçe yöneticisidir. Ancak iddianamede gizli tank beyanlarına dayanılarak Rahmi Özmen’in “Çetin” denen biri olduğu iddia edilmektedir. Çetin diye biri var mı yok mu bilinmemekle beraber gizli tanığın ifadelerinde tarif edilen kişinin Rahmi Özmen olmadığı kesindir. Rahmi Özmen ile “Çetin” olduğu iddia edilen kişi arasında yüz (sima) benzerliği vardır. “Çetin” ele geçmeyince ona benzeyen Rahmi alınıp tutuk-

lanmıştır. İki buçuk yıldır Rahmi, Rahmi olduğunu söyleyedursun mahkeme “hayır sen Çetinsin” deyip tutukluluğunu sürdürmektedir. Buna benzer birçok isim ve yüz benzerliğinden insanlar tutuklanabilmektedir. Ceb-rail Kurt, Mikail Karakuş, Heval Erdemli, Yüksel Baran ve birçok kişi isim, soy isim ve yüz benzerliğinden bu davaya dâhil edilmiştir. Yine Heval Erdemli’nin öyküsü çok ilginçtir. Teknik takibe takılan ortam dinlemelerinde “heval erdem” hitabı ile başlayan birçok kayıt dosyada mevcuttur. Bu “heval erdem” hitabı nedeniyle polis ve savcılık, hitap edilen kişinin Heval Erdemli olduğu düşünülmüştür. Oysa gerçeğin Heval Erdemli ile hiçbir alakası yoktur. Bizim camiada herkes birbirine “heval” diye hitap eder. Heval arkadaş demektir. Dinlemeye takılan konuşmalarda aslında “Erdem” veya “Herdem” isimli birine hitap edilmektedir. Ona hitap edilirken “heval erdem” yani Erdem arkadaş diye hitap edilmesi polis tarafından Heval Erdemli’ye mal edilerek işin içinden çıkılmıştır. Heval Erdemli kendi halinde belediye çalışan bir mimardır. Yaşamı boyunca iki veya üç defa DTP yerel yönetimler komisyonu çalışmalarına katılmıştır. Sırf başkalarının dinlendiği ve kendisi ile hiçbir alanın olmadığı bazı konuşmalarda “heval erdem” hitabı sebebiyle başlayan konuşmalar yüzünden iki buçuk yıldır tutukludur. Yine dinlemeye takılan bir ortam konuşmasında “Ali Şimşek’in” Şırnak’ta yapılan bir il özel idaresi ihalesine katıldığı ve örgüt adına bir gayrimenkul aldığı iddia edilmektedir. Oysa Ali Şimşek hayatında Şırnak’a gitmediği gibi böyle bir ihaleye de katılmamıştır. Bunlar gibi onlarca çarpıklık bulunmaktadır. Geri kalanlar ise gayet aleni DTP siyasi çalışmalarıdır. Gizli veya yer altı hiçbir şey yoktur.

Biraz da kendi davalarımın bahsedeyim. Hakkımda gerek KCK davası ile birleş-

tirilen gerekse de haricen devam eden tüm soruşturma ve davalar, il başkanı ve belediye başkanı olduğum dönemlerde yaptığım konuşmalar, katıldığım toplantı ve etkinlikler, miting ve yürüyüşler, basın açıklamaları, cenaze definleri ve taziye ziyaretleri, seçim propagandaları, basına beyanlar ve partimin meşru aleni faaliyetleridir. Gizli olduğu halde polis ve savcılarca keşfedilmiş hiçbir konu yoktur. Örneğin bazı örgüt militanlarının cenaze veya taziyelerine katılmam ve kiminde konuşma yapmış olmam nedeniyle örgüt propagandası yaptığım veya örgüt adına cenaze defini organize ettiğim iddia edilmekte ve yargılanmaktayım. Bir cenaze defini sırasında basına da konu olan bir konuşmam sebebiyle savcılığa ifadeye çağırılmıştım. Savcı ifade sırasında soruşturmaya konu olan konuşmamı polis tutanaklarından ilk defa huzurda okunduğunda şaşırıp “ben bu konuşmaya imza atarım” demişti. Ancak söz konusu konuşmada “gerilla” ve “Kürdistan” kavramları geçtiği için hakkımda dava açıldı. Yine başka bir davada DTP Diyarbakır İl binası önünde yapacağım bir basın açıklaması öncesi parti otobüsünde yasaklı bir Kürtçe müzik çalındığı ve insanlar bu Kürtçe müzik eşliğinde halay çekip slogan attıkları için tüm il yönetimimle birlikte yargılanıyoruz. Seçim dönemimde Kürtçe propaganda yapmış olmamdan dolayı hakkımda onlarca dava açıldı. Ancak bu davalardan sonra yapılan kanun değişikliği ile Kürtçe propaganda serbest bırakıldığı halde birkaç davada “her ne kadar Kürtçe propaganda suç olmaktan çıkarıldıysa da konuşmanın çözümleri incelendiğinde örgüt propagandası yapıldığı anlaşılmıştır” denilerek söz konusu davalar özel yetkili ağır ceza mahkemelerine gönderilmiştir. Davaların birinden ceza aldım diğerleri devam etmektedir. Propagandaya gerekçe olarak da konuşmalarımın bütünü ve ruhundan ziyade, konuşmada “gerilla, Kürdistan, şehit” gibi kullanılan kavramlar gösterilmektedir.

Yine seçim döneminde Baykan’da yaptığım bir Kürtçe konuşmada “korkmayın, gelin bize katılın yalnız değilsiniz bu dağlarda, sizin için savaşanlar var” dediğim için propaganda yaptığım iddiası ile yargılanmaktayım. Oysa orada “savaşanlar” ile benim gibi siyaset yapanları kastetmişim. Çünkü Batman ve Siirt’ten Baykan’a giden benimle beraber yaklaşık yüz kişiyi polis, asker ve korucular çembere almışlardı ve yerli halkın bize katılımını engelliyorlardı o esnada. Ben de korkmamalarını çünkü yalnız olmadıklarını söylüyordum. Konuşmamın gerisi ise seçim, belediyeçilik ve dayanışma üstüneydi.

Yine başka bir davada Batman’da yerel bir gazetecinin sorusuna mukabil “Kürtler Abdullah Öcalan’ı halk önderi olarak görüyorlar” dediğim ve bu beyan gazetede ki röportajımda yer aldığı için otuz ay hapis cezasına mahkûm edildim.

Yine, DTP kapatma davasını tiyatral bir gösteri ile protesto ettiğimiz için KCK adına eylem organize etmek ve örgüt propagandası yapmak iddiası ile yargılanıyorum. Oysa o gösteriden sonra birçok yerel ve ulusal gazete “çok güzel bir protesto” diye haber yapmıştı.

Yine KCK davası ile birleştirilen veya haricen devam eden birçok davada; Sayın Öcalan dediğim için, Belediyenin festivaline katıldığım için, Kürtçe dil mitingine katıldığım için, Roj TV’ye demeç verdiğim için yargılanıyorum. KCK’li olduğu iddia edilen bazı kişilerle aynı fotoğraf karesinde bulunduğum için veya telefon ile konuştuğum için, belediye başkanlığına örgüt tarafından aday gösterildiğim için, örgütün zoruyla Batmanlılar bana oy verdiği için yargılanıyorum! Örgüt adına belediye başkanlığı yaptığım, daha önce de örgüt tarafından il başkanlığı yaptırıldığım için, geleneksel

Kürt kıyafetleri giydiğim için, örgüt istemleri doğrultusunda siyaset yaptığım için vb. bir sürü safsata ve uydurma iddia ile yargılanıyorum. İşin kötü tarafı mahkemelere bir düşün mü artık yakını kurtaramadığıdır. Hele bir de aktif siyaset yapıyorsan mahkemelerin bir kanaati söz konusudur. Polisin her türlü iddiasını doğru kabul etmekte. Mahkemeler delil durumunu, beyanlarımızı dikkate alacağı yerde hep saklı, gizli bir gündemimiz ve niyetimizin olduğunu düşünmekte ve çok kolay mahkûmiyet kararları verebilmekte. Yani yargılamaları hakikatleri açığa çıkartmaktan ziyade zaten peşinen verdikleri kararları için zorunlu bir usulü tamamlama aracına dönüştürmüşler. Bu uygulamalar dönemsel savaş taktikleridir. Bir dönem öldürüp kaybettiler, bir dönem köy yakıp sürgün ettiler, bir dönem açlık ve yoksullukla terbiye etmeye çalıştılar, şimdi de mahkeme kararları ile sindirmeye çalışıyorlar.

Bugün toplumun her kesiminden Kürtler yargılanıp cezalara çarptırılmaktadır. Yaşlı, genç, kadın, erkek, çocuk, siyasetçi, sendikacı, bürokrat, belediye başkanı, meclis üyesi, milletvekili, gazeteci, insan hakları savunucusu olmak üzere herkes çeşitli bahanelerle yargılanmaktadır. Burada hukuk olabilecek en negatif şekilde yorumlanarak mahkûmiyet kararları verilmektedir. Bir pankartın bir ucundan tutan kişi yargılanmıyorken, öbür ucundan tutan kişi on yılı aşkın cezaya mahkûm edilebilmektedir. Tek bir basın açıklaması yapan bir siyasetçi 9-10 yıl hapis cezası ile cezalandırılabilir. Küçük çocuklardan tutun yaşlı 70-80'lik kadın veya erkek yurttaşlar toplumsal bir gösteriye katıldıkları için onlarca yılla cezalandırılıp cezaevine kapatılmaktadır. Sonuç itibarıyla TMK ve özel yetkili ağır ceza mahkemeleri, uygulamaları ve sonuçları bakımından Kürtlerle mücadele araçlarına dönüşmüş ve düşünce-ifade haklarının önündeki en büyük

yük engeli teşkil etmektedirler. Bütün bu yukarıda saydıklarım ve söz konusu mahkemelere konu olan davaların tamamına baktığımızda da görülecektir ki yargılamaların tamamı düşünce ve ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü ve siyaset serbestisi ile ilgilidir. Konuşmak, propaganda yapmak, demeç vermek düşünce ve ifade özgürlüklerine girer ve ne olursa olsun engellenemez. Toplanmak, yürümek, miting yapmak yine ifade özgürlüğüne girer ve evrensel bir hak olarak engellenmemesi gerekir. Siyaset yapmak, bu konuda örgütlenmek, siyasi faaliyette bulunmak ifade özgürlüğü ve siyaset hakkı kapsamındadır. Ancak ne yazık ki bu temel haklar Kürtlere kapatılmak istenmektedir. Aslında mahkemelere konu olan tüm bu meseleler meşrudur ve evrensel haklardır. Ayrıca hukukidirler. Aslında evrensel değerlere göre meşru olmayan şey mevcut Terörle Mücadele kanunu ve Özel yetkili Ağır Ceza Mahkemeleridir. Bu kanun yürürlükten kaldırılmalıdır. Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri de siyasi konulara değil asli görevleri olan "toplum karşıtı organize suçlara" bakmalıdırlar.

Özellikle KCK davaları başta olmak üzere son yıllarda hukuk adına Kürtlere yapılan zulümler Kürt toplumunda çok ciddi yaralar açmıştır. En son Kürt siyasetinin önemli şahsiyetleri ve toplumun her kesiminden insanların psikolojik savaş taktikleri ile yargılanıp cezalandırılmaları bu yarayı derinleştirmiştir. Hiçbir Kürt, mahkemelerden medet beklememektedir. Sadece terdirgin olmaktadır. Tüm bu uygulamalar aynı zamanda Kürt ve Türklerin bir arada yaşama iradesini darbelemektedir. Türkiye demokrasisinin ilerlemesine engel olmaktadır. Kürtlerin devlet ve toplumla olan bağlarını ortadan kaldırmaya hizmet etmektedir. Ve önemlisi sorunun tarafı olan Kürt toplumunu siyaset dışı araçlara mahkûm etmektedir. Artık yüzleşilmesi gereken bir Kürt sorunu gerçe-

ği vardır ve bu sorunun siyaset alanı içerisinde mücadele alanını daraltırsanız ve zor ile bastırmaya kalkarsanız, başka yol ve araçlarla kendine alan açar ve görünür olmaya çalışır. Bahsettiğimiz yöntemlerle bu sorunun yok edileceğini düşünmek eşyanın tabiatına aykırı ve akla ziyandır. Kürt sorunu da vardır ve gerçek olduğu için bir şekilde kendini ifade edecektir. Doğru olan yöntem, siyaset ve demokrasi zemininde alan açmaktır. Bu yol daha insani, ahlaki ve sancısız olmalıdır.

Sonuç itibarıyla tüm bu olumsuzlukların ve zor şartların varlığına rağmen ben, geleceğe dair iyimserim. Çünkü “toplumun vicdanının” olduğuna inanıyorum. Bu vicdan er veya geç devreye girecektir. Devlet, statüko ve hükümet istediği kadar diretsin, vicdan üstün gelecektir. Türkiye’de şuan toplum, devlet ve hükümetten daha gelişmiş ve ilerdedir. Türkiye muktedirlerinin siyaseti ve hukuku, Kürtler konusunda toplumun çok çok gerisindedir. İnanıyorum ki toplum devleti de değiştirip dönüştürecektir. Fikir insanları, misyon sahipleri, siyasetçiler ve toplumun diğer öncüleri aklına ve vicdanına kulak verdiği ölçüde bu süreç daha hızlı gelişecek ve sancılarımız azalacaktır. Her zulüm bir gün geçer...

Halil Çağıl (Batman Belediye Başkanı Koruması, 47 Yaşında)

12 yıldan beri Batman Belediye Başkanlarının korumalığını yapıyorum. İlk olarak Abdullah Akın döneminde korumalık görevine başladım. Görevim gereği belediye başkanı nereye giderse ben de gidiyor ve yanında bulunuyorum. Göreve başladığımdan bu yana iş dışında hiçbir etkinliğe veya eyle-

me katılmamama rağmen hakkımda bugüne kadar on iki dava açıldı. Ben belediye başkanı olmaksızın hiçbir yere gitmedim. Hep görevim gereği gittim. Buna rağmen başkanların katıldığı etkinlikler davalık olunca bana da davalar açıldı. Mesela yürüyüşlere ve basın açıklamalarına belediye başkanları gittiğinde onlara ne kadar dava açılmışsa bana da açıldı. Etkinliklerle ilgili hiçbir şey yapmamama rağmen sırf orda bulunduğum için bu davalar açıldı. Davaların dördünden beraat ettim. Birinden ceza aldım şuan Yargıtay sürecinde. Diğer davalarım ise halen devam ediyor. Ben işim gereği belediye başkanının gittiği yere gitmiyorum diyemem. Çünkü benim işim budur. Benim işim belediye başkanının korumalığını yapmaktır. Özellikle müdahale edilen gösterilerde benim belediye başkanının koruması olduğumu ve oraya zorunlu olarak gittiğimi bildikleri halde güvenlik güçlerinden çok cop ve dayak yedim. Bunu bildikleri halde bana da hep şiddet kullanıldı. Mesela Hüseyin Kalkan’ın belediye başkanı olduğu dönemde kendisinin katıldığı bir eylemde ben de oradaydım. Beni tanıdıkları halde resmen dövdüler. O olayda polis belediye başkanını dövmeye kalkışınca ben onu korumak için sarıldım. Böyle olunca bu sefer beni dövdüler. Hatta öyle ki bazı gösterilerde belediye başkanını korurken aldığım darbelerden ötürü kafa içimde şişlikler oluştu. Kafama taşla vurdukları dönemler bile oldu. Böyle olunca bütün aldığım bu darbeler sebebiyle kafamın iç kısmında kistler oluştu ve içte kanamalar başladı. Bu sebeple şuan ağır bir ameliyat geçirdim. Şuan yeni ameliyat olduğum için konuşma gücümü ve hafif hafıza kaybı yaşıyorum. Bir keresinde de kolum kırıldı. Yine belediye başkanımız ve milletvekillerinin de katıldığı bir basın açıklaması vardı ve polis müdahale etmişti. Ben yine belediye başkanına sarıldığım için kolum kırıldı.

Deniz TOPKAN- (Sendikacı, Memur 36 Yaşında)

Sağlık alanında çalışmaktayım. 15 yılı aşkın süre sendika başkanlığı ve yöneticiliği yaptım. Hakkımda düşünce ifadelerimden dolayı ellinin üzerinde dava ve soruşturma açıldı. Yine hakkımda toplantı ve gösterilere katıldığım için yüze yakın dava ve soruşturma açıldı Yargılandığım davaların beşinden dolayı ceza aldım. Bu cezalardan ikisi Yargıtay'ca bozuldu geri kalan üç dava ise beş yıl denetimli serbestlikle ertelendi. Halen hakkımda açılan birçok dava devam etmektedir.

Sonuçlanan davalara baktığımda hakkımda denetimli serbestlik denen, beş yıl boyunca konuşma! düşünce beyan etmek gibi bir gaflette bulunma! On kişiden fazla kişi yürüyorsa sakın polis kameralarına takılma! Türünden denetimli serbestlik cezalarının infazı altındayım. Hayata dair beklentin ve söyleyeceklerin varsa dahi unut yoksa polisiye senaryolarla bu hukuk devletinde her an hukuksuzluğa kurban gidersin algılayışı hâkim maalesef. Ayrıca hakkımda açılan diğer davalar da sonuçlanırsa ömrümün vefa eden diğer kısmını cezaevlerinde geçirmekten başka bir alternatifim yok gibi görünüyor.

Katıldığım birçok toplantı ve gösteride kolluk kuvvetleri sivil toplum örgütlerini arabulucu olarak görüp etkinliğin sağduyu içinde geçmesi için destek istemektedir. (Gösteri nasıl geçerse geçsin müdahale edilme talimatı ile gelinmemişse) gösteri olaysız bitmektedir. Ancak müdahale talimatı henüz gösterinin niteliğine bile bakılmadan gelmişse ne yaparsanız yapın kolluk müdahalesine uğrarsınız. Örneğin Demokratik çö-

züm çadırı kurmuştuk ve çadırda STK'lar nöbet tutuyordu. Çadıra müdahale edildi. Çadıra yapılan müdahale sonrası, bu müdahaleyi protesto etmek için Batman da ki sivil toplum örgütleri olarak basın açıklaması yapacaktık. Belediyenin önünden açıklamanın yapılacağı Gülistan Caddesi çok kısa bir mesafedir. BDP yöneticileri, STK'lar ve kısmen halkın katılımı ile bu kısa yürüyüş mesafesi geçilip basın açıklaması yapılacaktı. Bu kısa yürüyüşü engelleme amaçlı yoğun bir güvenlik önlemi ile karşı duruş sergileyen kolluk kuvveti, elli metrelik yürüyüş mesafesine izin vermemek adına STK'lardan sağduyu isteyerek basın açıklamamızı belediyenin önünde yapmamızı teklif ettiler. STK'lar da kimse zarar görmesin müdahale edilmesin diye teklifi kabul edip yürümediler ve belediyenin önünde açıklama yaptılar. Bu olumlu yaklaşıma rağmen açıklama sonrası kendi halinde dağılmakta olan kitleye kolluk kuvvetleri müdahale ettiler. Çünkü önceden bir müdahale kararı alınmıştı.

Devlet bu tür konularda dönemsel olarak değişik uygulamalar sergilemektedir. Bazen demokratik temayül gösterilip gösteriler serbest bırakılsa da son dönemlerde her etkinliği terörize eden ve müdahaleci yaklaşan bir anlayış hâkim oldu. Mesela atılan gaz bombaları ile insan hayatı tamamen riske edilebiliyor. Yaşanan toplumsal olaylardaki baskı ile birlikte gözaltı, tutuklama sayılarında da belirgin bir artış var.

14 Mart sağlık haftasında ilimizde SES ve tabipler odası öncülüğünde diğer çevre ve sivil toplum örgüt temsilcilerinin destek verdiği, kadın doğum hastanesinden sanat sokağına kadar yapılan (Temiz Çevre Sağlıklı Batman) yürüyüşünü organize ettik. Slogansız ve sakin bir şekilde kaldırımdan yürüyerek sanat sokağına vardık ve basın açıklaması okuduk. Kolluk kuvveti izin almadı-

ğımız ve zaman zaman kaldırımdan caddeye taşmalar olduğu gerekçesiyle yürüyüşümüzü yasa dışı diye tutanak altına aldı. Bu keyfi tutanak sebebiyle hayatında şiddete bulaşmamış, şiddet nedir bilmeyen, içerisinde doktor, sağlık görevlileri ve çevre gönüllüleri olan 28 kişi hakkında dava açıldı. Dava beraatla sonuçlandı ancak trajikomik bir dava olmanın ötesinde kolluk kuvvetinin istediği zaman istediği etkinliğe slogan atılmasa da, pankart açılmasa da, trafik ve yaya geçişi engellenmese de keyfiyetçi yaklaşımının en açık göstergesi oldu.

Yine bir etkinlikte KESK in ve diğer sendika konfederasyonlarının almış olduğu karar gereği tüm Türkiye de bir günlük iş bırakma etkinliği için halkı bilgilendirme amaçlı basın açıklaması ve genel merkezlerce hazırlanan el bildirilerini dağıtıyoruz. Bu sırada kolluk kuvvetlerinden bir yetkili bunu yapamazsınız bu grev yasadışıdır tavrıyla müdahale edebilme gücünü gösterebilmiştir. İlgili bakanlık dahi böylesi bir karar alamazken kolluk kuvveti müdahale etme yetkisini de, müdahaleden sonuç alamayınca gurur meselesi yapıp hakkında dava açma yetkisini de kendinde görebiliyor.

2005 tarihinde ilimizde İran uyruklu bir PKK'li cenazesi için yapılan mezarlık etkinliğine Batman barış platformu bileşenleri olarak yaşanan ölümlere duyduğumuz üzüntüyü ifade etme ve defn esnasında herhangi bir olay yaşanmaması adına mezarlığa gittik. Mezarlığa özel araçlarla gidip, bir adım bile yürümememize karşın yapılan yürüyüşe katıldığımız iddiasıyla mahkemece bizlere ceza verildi. Bilirkişi raporunda, "slogan atarak yürüyen kitlenin içinde slogan atmadan, alkışlara tempo tutmadan, bölücü içerikli herhangi bir şey taşımadan, grubun kalabalık olmasından kaynaklı görüntünün uzak ve bulanık olmasından kaynaklı ve aynı kişi

olup olmadığı tespit edilemeyen" kanaatine rağmen binlerce kişinin katıldığı bir mezarlık etkinliğinde biz 32 kişi hakkında dava açıldı. Kolluk kuvvetlerinin örgüt propagandası gibi düzmece raporu ile hakkımızda açılan bu davada bizlere ceza verilmesi keyfiyetçi hukuk algısının ne yazık ki beynimizde yer etmesine sebebiyet vermektedir.

Bu ve buna benzer birçok davanın mağduru olan yalnız ben değil birçok STK yöneticisini görebilirsiniz. Açılan davalara baktığımızda 8 Mart dünya emekçi kadınlar günü, 21 Mart newroz etkinliği, 1 Mayıs emekçi bayramı, 25 Kasım kadına yönelik şiddete karşı yapılan tüm etkinlikler istisnasız dava konusu olmuştur. Kürt sorununun barışçıl ve demokratik kanallarla çözümüne yönelik bütün açıklamalarımız, bu konuda düşüncelerimizi paylaşmamız fikir özgürlüğü olarak algılanmayarak örgüt propagandası sayılmaktadır. Yapılan basın açıklamalarına destek amacıyla katılmamız ise, örgüt üyesi olmakla birlikte örgüt adına suç işlemek gibi garip hukuksal tanımlamalarla davaya konu olmakta ve cezalar almaktayız.

Bir duruşmam da savunma avukatımın savunma yaparken söylediği "Müvekkillerimiz ve yakınları bu davanın sonucu ne olur? Diye sorduklarında daha önce vereceğimiz bir cevabımız vardı. Bu gün ise yargıdaki konjoktörel yaklaşım bizleri de müvekkillerimize karşı suskun bırakmaktadır" Sözüyle de insanların adalete olan güven duygularının yitirildiğini çok güzel özetledi. Adaletin kestiği parmak acımaz diyen bir toplum, bu gün adaleti mumla aramaktadır.

Düşünceyi ve örgütlenmeyi engelleyen bütün yasalar insan hakları ihlali olarak değerlendirilmeli ve değiştirilmelidir. İnsanların ifadelerinin engellendiği bir ortamda diyalogdan ve sorunlara çözüm üretmek-

ten bahsetmenin de mümkün olmadığı görülmelidir. Basın açıklaması yapmanın, yürüyerek bir konuya tepki göstermenin, pankart, billboard asarak bir tepkiyi ifade etmenin suç sayılması kadar adaletsiz bir yaklaşım olamaz. Demokrasiden bahsedilecekse insanlar özgürce kendilerini ifade edebilmeliler. Farklı düşüneni ötekileştirerek tek tip insan yaratmaya çalışmakla olgulara çözüm üretmek mümkün değildir. Farklı düşüncelerin ifadesine olanak veren yaklaşım bu ülkenin her koşulda güçlenmesine olanak yaratacaktır. Düşüncelerimi söylerken hangisi suç kapsamında değerlendirilir, bu düşündüğümü acaba daha önce söyleyen olmuş mudur? Bu propagandaya girer mi? Bu yürüyenlerin arasında yer alırsam; örgütlü suç kapsamında ceza alır mıyım? Duygusunu ortadan kaldıracak empatik bir yaklaşım ile sorun ele alınmalı ve çözüm üretilmelidir.

Hasan ARGUNAĞA (MAZLUMDER Batman Şubesi Yöneticisi)

Yirmi beş yıllık devlet memuruyum. Toplumla karşı görevlerimi yapmak adına yıllardır halk yararına faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinde gönüllülük temelinde çalışmaktayım. Hiçbir ücret almadan gönüllü üyeleri olduğum sivil toplum örgütleri şunlardır:

- 1-İnsan Hakları ve Mazlumlar için Dayanışma Derneği (MAZLUMDER)**
- 2- İnsan Hakları Derneği (İHD)**
- 3- Uluslar arası Af Örgütü Batman Grubu**
- 4- Batman Çevre Gönüllüleri Derneği**
- 5- Batman Kültür ve Sanat Derneği**
- 6- Hasankeyf ve Dicle Vadisini Koruma Derneği**

7- Hasankeyf Gönüllüleri Derneği

8- TEMA Vakfı Batman Gönüllüsü

9- Batman Gazeteciler Cemiyeti

Yukarıdaki sivil toplum örgütlerinin dışında gönüllülük temelinde kent yararına pek çok faaliyette bulunuyorum. Bu kapsamda Batman Kent Konseyi Çevre Sağlık Ana Çalışma Grubunda gönüllü olarak görev yapmaktayım. Ayrıca Valilik bünyesindeki İl İnsan Hakları Kurulu ile İl Toprak Koruma Kurulu'nda da hizmet vermekteyim. Yıllardır toplumun huzurunda olan ve sürekli sorunlara çözüm önerileri yerel basında yer alan biri olmama karşın, katıldığım bazı etkinlikler nedeniyle hakkımda davalar açıldı. Batman Kent Konseyi üyesi olan ve yasal zeminde çalışan Batman Tabipler Odası ve Batman Sağlık Emekçileri Sendikası'nın düzenlediği 'Çevreye Saygı Yürüyüşü'ne davet edilmiştim. Davete icabet ederek belirtilen saatte Batman Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi önüne gittim. Orada çok sayıda sivil toplum örgütü başkan ve yöneticileri ile bir araya geldik. Etkinliğe çok sayıda doktor, hemşire ve sağlık görevlisi de katılmıştı. Kadın Doğum Hastanesi önünden yaklaşık 300 metre ötedeki Sanat Sokağı'na sessizce yürümek istedik. Araçlara ait yolu kapatmadığımız halde sonradan aralarında olduğum çok sayıda STK temsilcisi hakkında soruşturma açıldı. Batman Emniyet Müdürlüğü'ne ifadeye çağırıldım. Orada verdiğim ifadenin özeti şudur: "Batman'da yıllardır çevre mücadelesi veren Batman Çevre Gönüllüleri Derneği Başkanım. Batman Valisi, Batman'ın tüm Milletvekilleri, belediye Başkanı ve bütün sivil toplum ve demokratik kitle örgütlerinin temsil edildiği Batman Kent Konseyi Çevre Sağlık Ana Çalışma Grubu Başkanım. Davet edildiğim bir çevre yürüyüşüne katılmanın suç olduğuna inanmıyorum. Çevre ile ilgili etkinliklere katılmak suç ise, her zaman bu suçu işleyeceğim."

Bu ifadelerimin ardından parmak izlerim alındı. Bir suç örgütünün yöneticisi gibi değişik cephelerden fotoğraflarım çekildi. Çok zoruma giden bir uygulama oldu. Fotoğrafımı çeken polislerin bana karşı saygısızlıkları olmadı. “Sizi tanıyoruz ve çevre konusundaki çalışmalarınızı da takdirle karşılıyoruz. Ancak bize verilen görev bu” diye konuşan polislere, “sizin suçunuz yok” diye cevap verdim. İfadelerimin alınmasından günler sonra mahkemeye çağırıldım. Mahkemeye gelenlerin hepsi topluma karşılıksız hizmet veren STK temsilcileriydi. Mahkeme heyetine de polisteki ifadelerimi anlattım. Neyse ki orada beraat ettim. Bir diğer davam ise DTP Eş Genel Başkanı Emine Ayna’yı dinlemekle ilgiliydi. Batman Belediyesi önünde yaklaşık yedi bin insanın toplanmıştı. DTP Genel başkanının mitingi vardı. Bir parti genel başkanının mitingi doğal olarak Batman gibi küçük bir ilde dikkat çeker ve herkes tarafından dinlenir. Kaldı ki Batman’a gelen bütün parti genel başkanlarının mitingini fırsat buldukça izlerim. Ben de hem MAZLUMDER’de yönetici olup aynı zamanda yerel basında köşe yazdığımından dolayı izlenim almak üzere kenardan bazı STK temsilcileri ve gazetecilerle birlikte kendisini dinledim. Ancak aylar sonra hakımda dava açıldığını öğrendim. Bir buçuk yılı aşkın süredir Emine Ayna’yı dinlediğim için yargılanıyorum. 7 duruşmaya katıldım. Her seferinde bir insan hakları örgütü olan MAZLUMDER Batman Şubesi’nin Başkan Yardımcısı olduğumu söyledim. Bu örgütün üyesi olduğumdan insan hakları gözlemcisi olarak toplumsal olayları ve mitingleri izleme gibi bir görevimin olduğunu ifade ettim. İddianamede yürüyüşü organize etmek, 2911 Sayılı yasayı ihlal etmekle suçlanıyordum. Hâlbuki yürüyüşe katılmadığımı açıkça ifade ettim ayrıca bu konuda da hiçbir delil yoktu. Aylar süren duruşmada(sanıyordum 5. duruşmada) suç delili fotoğraf ve kame-

ra görüntülerini izlemeyi talep ettim. Daha sonraki duruşmada da bir kanıt ortaya konulamadı. Çünkü katılmadığım bir yürüyüşle suçlanıyordum. Emine Ayna ile aynı pence-reden dünyaya bakmadığımı ve sadece gözlem amacıyla dinlediğimi ifade etmeme rağmen hakkımda haksızca ve keyfi olarak dava açıldı ve ısrarla duruşmalara katılmak zorunda kaldım.

Toplantı ve gösteriler konusunda çok olumsuz bir durumu gözlemliyorum. Sivil toplum örgütlerinin tüm etkinliklerine olumsuz bir bakış açısı ve ön yargı ile yaklaşıyor. STK temsilcileri son dönemde sürekli baskı altına alınıyor. AB uyum yasalarını çıkarmış ve AB kapısında bekleyen ülkemiz gerçeğine yakışmayan uygulamalar olduğuna inanıyorum. İfade özgürlüğünün önü açılmalıdır diye düşünüyorum.

Ercan ATAY (Gazeteci, Batman Gazetesi Editörü, 48 Yaşında)

30 yıldır Batman’da gazetecilik yapıyorum. Bu işin mektebini okumadım ama tabiri caizse alaylıyım. Mesleki hayatım boyunca birçok dava gördüm. Hakaret davaları vb davaları bir kenara bırakırsak ifade hürriyetimizi ve basın özgürlüğümüzü ihlal edecek nitelikte iki davam oldu. 1999’da dönemin PETROLİŞ başkanı Münir Ceylan’ın bir ifadesini gazetemde haber yaptığım için hakımda dava açıldı. Konuşmayı aynen yayınlayan ben iki yıl ceza aldım konuşma sahibi Münir Ceylan ise bir yıl ceza aldı. O zaman Diyarbakır DGM’de yargılandım ve ilginçtir bu çelişkiyi hâkime sorduğumda hâkim bana “ konuşmacı bu suçu beş yüz kişinin önünde işledi ama sen bütün Batman’a yaydın” diye yanıt verdi. Sonra bu cezam ertelendi. 2010

yılında da aynı suçlamaya maruz kaldım.

Biliyorsunuz Batman'da dört barış savunucusunu mayına kurban verdik. Bu olay üzerine Murat Karayılan'ın bir açıklaması olmuştu. O açıklamada "PKK bu mayınları kullanmaz bu suçu işlememiştir" diye bir beyanı olmuştu. Biz de açıklamayı hiçbir yorum katmadan olduğu şekilde verdik. Hakkımızda hemen dava açıldı. Dava gerekçesinde Murat Karayılan'ı sanki meşru bir örgütün lideri gibi mesela Kızılay başkanı gibi gösterdiğimiz iddiası ile dava açıldı. Ben de hiç yorum katmadığımızı herhangi bir suç işleme kastımızın olmadığını beyan edince, Murat Karayılan hakkında terörist başı terimini kullanmadığımız için hakkımızda bu davanın açılmış bulunduğunu öğrendim. Ben davanın ikinci celsesinde haberi aynen bizim gibi kullanan ulusal gazetelerden örnekler getirdim ve mahkemeye sundum. Taraf'tan tutun, Radikal ve Star gibi birçok ulusal basından gazete sundum. Haberlerin sunuş biçimi bizimle aynıydı. Buna rağmen onlara hiç dava açılmamasına rağmen bize örgüt propagandası yapmaktan dava açıldı. Ardından mahkeme suç ve suçluyu övme suçundan hakkımda otuz yedi gün ceza verdi ve bu cezam herhangi bir seçenek yaptırıma dönüştürülmedi. Davayı temyiz ettim. Gazeteci olarak gözlemediğim, son dönemlerde toplumsal gösteri ve etkinliklere müdahalenin arttığı yönündedir. Eskiden newrozlarda ve benzeri gösteri etkinliklerinde müthiş kalabalıklar olurdu. Ancak bu konuda özgürlükler arttıkça ve bu tür etkinliklerin önü açıldıkça katılım azalmaya başladı. Yani özgürlükler artıp yasaklar azaldıkça aslında daha az olay çıkıyor. Mesela BDP parti binasından sanat sokağına bir yürüyüş tertip edince aşırı polisiye önlemler alındığında ve yürüyüş yasaklandığında bu bir etki tepki yapıyor ve normalde o yürüyüşe katılmayacak olan insanlar bile inadına yürüyüşe katılıyorlar.

İnanın yürüyüşler serbest bırakılsa normalde yürüyen bin kişi ertesi günlerde çok daha az sayıya düşer ve hiç olay olmaz. Bence toplantı ve yürüyüşleri serbest bırakmak olayların çıkmasını daha çok engeller. Serbest bırakılan bir yürüyüş veya etkinlikte göstericiler esnafı veya başkalarını rahatsız edecek bir eylem yapsalar, şiddet kullanıp taşkınlık yapsalar hiçbir şeye gerek kalmadan zaten vatandaşın tepkisini alırlar. Nitekim bu örneği bir kez yaşadık. Polisin hiçbir müdahalesinin olmadığı bir yürüyüşte göstericilerin diğer parti binalarına ve banka şubelerine saldırmaları halkın büyük tepkisine yol açtı. Ondan sonra da göstericiler bu tür saldırılara başvurmaktan vazgeçtiler. Bu tepki üzerine bu sefer bizzat toplantıyı ve etkinliği düzenleyenler taşkınlıklara engel olmaya çalıştılar. Ancak polis karıştığı an maalesef etki tepki meselesi oluyor ve göstericiler hırçınlaşıyor. Ayrıca gösterilere çok sert ve orantısız müdahaleler yapılıyor. Mesela en son bu YSK kararlarına karşı yapılan gösterilerde yapılan müdahaleler tamamen orantısızdı. Bizde görüntüler var. Mesela adam topal bastonuyla gösteriye gelmiş onu dahi sürükleyerek götürmeye çalışmışlar. Bir belediye başkan vekili ya da milletvekilinin nerdeyse yerde sürüklenerek kaldırılıp götürülmesi kötü görüntülerdir. İnanın insanların toplantıları, yürüyüşleri ve basın açıklamaları serbest bırakıldıkça artık bu tür etkinlikler de azalır ve basın açıklamaları artık maile bülden geçmek şekline bürünür. Çünkü artık insanımız bir taraftan hak ve özgürlüklerini isterken bir taraftan da kendi ekonomik gücünü ve geleceğini düşünüyor. Bu tür olaylara karışıp davalık olmak istemiyor. Eskiden en ufak bir eylemde binler toplanıyordu. Şuan Batman'ın merkez nüfusu 350.000 ama bakıyorsunuz sadece beş yüz kişi toplanmış. Seçim döneminde bakıyorsunuz 110.000 oy almış bu kitle gösterilere katılmıyor. Onun için bu tür etkinlikleri serbest bırakmak la-

zım. Yürüyüş mü yapmak istiyor? Gerekli izin alınır, esnafa ve vatandaşa zarar verecek eylemlere imza atılmadığı sürece istedikleri kadar toplanıp istedikleri kadar slogan atabilmelidirler. Bu tür özgürlüklerin serbest bırakılmasından hiç kimse zarar görmez.

Mustafa TEKİK- (İşçi, Petrol-İş Sendikası Batman Şube Başkanı, 39 Yaşında)

Demokrasi, özgürlük ve barış mücadelesinin “bedeller” ödenmeksizin yürütülemeyeceğini en acı şekilde öğrendiğimiz coğrafya, kanaatimce, “Kürt coğrafyasıdır”. Tabi bu “bedel” olgusu, her insan için değişik şiddette ve değişik boyutlarda yaşana gelmiştir. Toprağa düşen canların varlığı, bizleri “bedel” kelamı söz konusu olduğunda ketum davranmaya, alçakgönüllü olmaya zorunlu kılmaktadır doğal olarak.

Biz de naçizane, ilk gençlik yıllarımızdan beri kendimizi demokrasi, barış ve özgürlük arayıcılarının yanında, onlarla aynı yürüyüş kolunda hissettik, yürümeye çalıştık. Tabi bu yürüyüş sürecine başladığımızdan ilk günden bu yana “yasaların” cendresinden kurtulamadık. Bir olguyu tam olarak rakamsal verileriyle vb- anımsamamak ya o olguyu ciddiye almamak anlamına gelmekte ya da söz konusu olguyu olgu yapan olayların sayısı ve niteliği Gordion düğümü haline geldiğinden işin içinden çıkılamamaktadır. Benim de hal-i pür melalim tam da böylesi bir noktada... Zira kaç davam var? Kaç tanesi hangi maddeden? Kaç davam sonuçlandı? İnanın tam olarak bilmiyorum. Hatta avukat tutmama gibi bir tercihte bulundum. Hakkımda açılan davalardaki çokluk, bu ter-

cihimin yasalara ve adalete dair umutsuzluğundan da kaynaklandığını düşünmekle beraber, asıl olarak “ ne olacaksa olsun benim vicdanım rahat” hissiyatımdan kaynaklanmaktadır. Yine de bir rakam belirtecek olursam hakkımda açılmış otuz civarında dava var sanırım. Bu davaların üçünün Batman Demokrasi Platformu Dönem Sözcülüğünden kaynaklı açıklamalar nedeniyle “silahlı örgüt üyeliği” suçlaması olduğunu kesinlikle belirtebilirim. Diğerleri de meslek örgütü yöneticiliği ve Demokrasi platformu üyeliğinden kaynaklı ve dahası gelişmişlik için sivil duyarlılık sahibi olduğunu düşünen biri olarak katıldığım basın açıklamaları, protesto yürüyüşlerinden dolayı açılan davalar... Ama en ilginci ve bende “kamu otoritesine” ve “adalete” olan inancımı kökünden sarsabilecek “elektrik enerjisi yoluyla hırsızlık” adı altında açılan ve ilk duruşması “13 Ekim 2011 tarihinde yapılacak olan davadır. Olayın özü de şu; Batman Demokrasi Platformu olarak “Demokratik çözüm ve barış” çadırı kurulurken şahsımın ve sair dört STK Başkanının adına çadır için izin başvurusu yapılmış ve gerekli izin alındıktan sonra çadırı kurmuştuk. Açılıştan hemen sonra çadırın aydınlatma sorununun giderilmesi amacıyla bir dilekçeyle elektrik bağlanması için ilgili kuruma başvuru yapmıştık. Ancak civarda bilgimiz dışında ve varlığını hiç düşünmediğimiz dört adet elektrik lambası nedeniyle hakkımızda hırsızlıkla itham edileceğimiz böylesi bir dava açılmıştır. Yaşamımın hiçbir anında elektrik, su ve benzeri ihtiyaçların maddi bedeller ödenmeksizin kullanılması ahlaki bir davranış olarak adedmedim ve etmeyeceğim. Ancak böylesi bir olayla karşılaşmak trajikomik bir durumdur. Bu durum, vatandaşı olmaktan “yaşadığım birçok olumsuzluğa rağmen” mutlu olduğum Türkiye Cumhuriyeti Devletine dair bir kopuş, bir kırılma yaratmak üzeredir iç dünyamda.

Ömer Faruk Akyüz (Sosyolog, Batman Kent Konseyi Genel Sekreteri, 29 Yaşında)

Batman Kent Konseyi Genel sekreteriyim. Aynı zamanda Hasankeyf ve Dicle Vadisini Yaşatma Derneği başkanlığı yapıyorum. 2006 yılından bu yana hakkımda yedi dava açıldı. Bu davaların hepsi 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasına muhalefetten açıldı. Hakkımda davaya konu bu etkinliklerin hiçbirisinde şiddet veya şiddeti çağrıştıran faaliyetlerde bulunmadım. Ayrıca katıldığım bu etkinliklerin hiçbirisinde şiddet kullanılmadı. Bir resmi siyasal partinin mitingini dahi izlemeye gittiğim için hakkımda dava açıldı. Son dönemlerde toplantı ve gösteri haklarına ilişkin eylemselliklere karşı tahammül azaldı. Geçmiş dönemlerde içerisinde şiddet barındıran gösteriler dışında herhangi bir gösteri veya eyleme müdahale edilmiyordu. Özellikle 1999 yılından sonra çok ciddi bir basın açıklaması furyası başladı. Sivil toplum örgütlerinin gerek kapalı gerekse de açık ortamlarda kitlesel açıklamaları yapıyordu. Bunlara pek müdahale edilmezken bu durum 2006 yılından sonra değişti ve davalar açılmaya başlandı. Yapılan her basın açıklamasına, yapılan her gösteri ve yürüyüşe ve bu etkinliklere katılan neredeyse herkese davalar açılmaya başlandı. Birkaç trajikomik olay var aslında. Emine Ayna parti genel başkanı olarak miting düzenledi ve biz de kendisini kaldırımdan izledik. Sonuçta bir parti genel başkanı ve otobüs üzerinden konuşma yapıyordu. Bize de yolu kapattığımız ve mitingde bir takım yasadışı slogan atıldığı gerekçesiyle dava açıldı. Mahkemede bize sorulan sorulardan bir tanesi şuydu “Emine Ayna’yı dinlediniz mi?” Yani öyle bir şekilde soruldu ki sanki Emine Ayna’yı dinlemek suçmuş gibi

bir durum çıktı ortaya. Ben de evet dinledim dedim. Bunun dışında mesela “Yolu trafiğe kapattınız mı?”, “ Kamuya zarar verdiniz mi?” gibi tuhaf sorularla karşılaştım. Bir de şöyle bir şey var ki aynı etkinlik sonucu açılan davalarda farklı sonuçlar çıkmasına da şahit oldum. Mesela ben şu meşhur Emin Ayna mitingine katılma davasından ceza alıp hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı aldım. Aynı mitingde benimle aynı konumda katılan ve yanımda duran başka birileri ise beraat etti. İkimiz de slogan atmamışız, kaldırımdayız ve yasadışı bir şey yapmamışız. Mesela bir etkinlikten dolayı yüz kişiyeye dava açıldı diyelim. O kişileri on veya on beş kişilik gruplar halinde ayrı mahkemelere dağıtıyorlar. Yani tek dava açılmıyor. Dolayısıyla farklı kararlar da çıkabiliyor. Burada aslında önemli olan şey şu; kolluk kuvvetleri seni tanıyorsa sen o eylemselliğin kıyısında veya köşesinde durup hiçbir şey yapmasan bile hakkında dava açılabilir. Mesela bir keresinde MEYADER’in bir basın açıklamasına katıldım. Bu basın açıklamasında hakkımda iddia edilen şey şuydu. Ben belediyenin önünden sanat sokağına yani basın açıklamasının yapılacağı yere kadar yürümüşüm. Oysa ben basın açıklamasına sanat sokağında dahil olmuşum. Bu davam da devam ediyor. Bir de ilginç bir durum daha var. Yani hedef göstermiş gibi olmayayım ama sırf dinleyici olarak katıldığımız bazı basın açıklamalarında açıklamayı yapanlarla ilgili hiçbir işlem yapılmazken biz dinleyicilere dava açılıyor. Burada bu davalardaki asıl amacın bu tür eylemselliklere katılımın azaltılması olduğunu düşünüyorum. Buradaki yaklaşım her türlü muhalefetin daraltılarak marjinalize edilmesini hedefliyor. Ne yazık ki bu basit yaklaşım hiçbir olumlu etki yaratmadığı gibi hedefine de ulaşmıyor. Sadece komik sonuçların ortaya çıkmasına sebebiyet veriliyor. İşte günlük muhabbetlerimizde mesela soruyoruz senin hakkında açılan

dava sayısı kaç? On iki... Benim hakkımda yedi... Yani öyle bir hal aldı ki artık bu davalar sadece istatistikî bir hal almaya başladı. Sana oradan bir ceza da gelebilir ama artık gülüp geçeceğin bir noktaya geliyorsun. Burada en önemlisi bu anlayış suçlu toplum yaratmaya çalışıyor. Yani toplumun genelinde bir suçluluk psikolojisi yaratmaya çalışıyor. Şöyle düşünelim mesela Batman nüfusu bugün üç yüz bin ise bunun yüzde on veya on beşi hakkında bir takım davalar var. Bu durum devletin adaletinin ve adalet dağıtma işlevinin sarsıldığı bir noktadır. Artık bu davalar öyle bir hale geliyor ki hakkında açılan davaları meşru görmüyorsun. Ben bunu mahkemede de söyledim. Mesela mahkeme dedi ki katıldığın basın açıklaması suçtur. Ben de suç olduğuna inanmıyorum ve buradan çıkarsam aynı açıklamaya yine katılım dedim. Şiddet içermeyen her türlü açıklama ve gösteri serbest bırakılmalıdır.

Gösterilere çok sert müdahaleler yapılıyor. Kullanılan gaz bombaları çok derin etki bırakıyor. Sadece eylemlere katılanlar değil çevredeki herkes zarar görüyor. Kolluk kuvvetleri gaz bombasını son seçenek olarak değil ilk seçenek olarak görüyor. Aslında bu büyük bir aciyettir. Bence gaz bombası hiçbir şekilde başvurulmaması gereken bir yöntemdir. Bir yere gaz bombası ile müdahale ediyor olmanız aslında çatışmaya zemin hazırlamaktır. Gözlemlerimden hareketle söylüyorum, bütün eylemselliklerde çatışmayı başlatan şey gaz bombalarına verilen reflektir. Gaz bombaları çatışmaları derinleştiriyor ve buna hizmet ediyor. Siz gayet sıradan bir basın açıklamasını çok böyle kriminalize edip çepere alırsanız aslında siz bir çatışmaya da zemin hazırlamışsınızdır. Dolayısıyla çatışmaları hazırlayan zeminlerden birisi de aşırı güvenlikçi anlayıştır diyebiliriz.

Salih AKTAN (Batman İl Genel Meclisi Başkanı, 60 Yaşında)

1983'te SODEP'in kuruluşundan bu yana siyasetin içerisindeyim. SODEP döneminde Batman İlçe Başkanıydım. Hakkımda o dönemde yirmi üç dava açıldı. Bu dönemlerde günlerce gözaltılar ve cezaevi süreci yaşadım. 2000'li yıllarda bu dava ve süreçlerin verdiği yorgunlukla aktif siyasetten çekildim. Birtakım küçük parti görevlerim dışında siyasette pek yer almadım. Bu süreçte aktif olmadığım için bana pek ilişilmedi. Ne zaman ki 2009'da İl Genel Meclisi Başkanı seçildim hakkımda davalar yeniden açılmaya başlandı. Düşünün sonuçta ben bir siyasetçiyim. Benim bir parti yönetimim var, parti başkanım var, genel başkanım var genel merkez teşkilatım var. Bunlar Batman'da bir basın açıklaması veya etkinlik yaptığında benim bu etkinliklere gitmemem ya da katılmamam beklenemez. Benim doğal görevim bunlara katılmak. Ancak gelin görün ki katıldığım her basın açıklaması, yürüdüğüm her yürüyüşle ilgili hakkımda dava açıldı. 2009'dan bu yana yanlış değilsem hakkımda on altı dava açıldı. Bu davaların dördü sonuçlandı. İyi hal vs derken hepsi ertelendi. Hatta bundan beş altı gün önce bir duruşma vardı. 2009'da bir barış yürüyüşü düzenlemiştik. Bu yürüyüşte ben de vardım. Hâkim dedi ki bak bu yürüyüşe katılmışsın. Resmine bakmak ister misin? Ben de hayır gerek yok dedim. Barışçıl ve şiddet içermeyen her yürüyüşte ben varım. Onun için resmine bakmaya gerek yok. Doğru söylüyorsunuz muhakkak resmim vardır. Ancak elimde herhangi bir taş, bir odun gördüyseniz veya yasadışı slogan attığımı gördüyseniz ona bir şey demem çünkü bu suç teşkil eder dedim. Öyle bir şey yoktu ve beraat ettim. Hâkim tamam beraat ettiniz dedi ama burada baş-

ka bir suçlama ve dava daha var dedi. KCK operasyonunu protesto etmiş ve yürümüşsünüz dedi. Ben de doğrudur dedim. Sonuçta ben İl Genel Meclisi Başkanım ve benim partimden olan Batman Belediye Başkanı Nejdet Atalay haksız bir şekilde tutuklanınca buna tepki olarak doğal bir şekilde etkinliğe katıldım dedi. Yarın başkanım için yürüyüş yapılırsa yine katılıyorum dedim ve bundan dolayı altı ay ceza aldım. Sonrasında hâkim yine iyi halden indirim falan derken, bir daha böyle bir yürüyüşe katılmayacağımıza kanaat getiriyorum dedi ve bu cezamı da erteledi.

Yürüyüşlere olan müdahaleler arttı. Mesela seçimdeki bir yürüyüşte herhangi bir sorumluluğum olmamasına rağmen vicdanen aracın üzerine çıktım ve konuşma yaptım. Dedim ki bu halkın mal ve can güvenliği bizim teminatımız altındadır. Biz burada siyaset yapıyoruz ve faturası bize çıkıyor. Lütfen hiç kimse bir araca, bir vatandaşa veya bir esnafa taş atmasın dedim. Sırf bu çabam yüzünden bile dava açıldı ve halen yargılanıyorum.

Yine seçim döneminde Kürtçe konuştuğum için davalara maruz kaldım. Dediğim şey sadece şu “ Merhaba jıvere, hun ser çava ser sera hatn”... Yani “ Merhaba, baş göz üstüne geldiniz” dedim. Sırf bu sözlerimden dolayı bile ceza aldım. Hatta bu davam CNN Türk’e bile mülakat konusu oldu. O röportajda da dedim ki bu ayıp benim değil bu ülkenin ayıbıdır dedim.

Şimdi ben size söyleyeyim. Ben bu tür işlerde polisi sorumlu tutmuyorum. Burada devleti yönetenler ve iktidarda bulunanlar polise talimat vermediği müddetçe inanın polis size soruşturma açmaz. Müdahale de etmez.

Her yürüyüşe dava açılır mı? Ben siya-

setçiyim. Ben kırk senedir Batman’da siyaset yapıyorum. Bu devlet ya beni asar ya da ben barışçıl ve şiddet içermeyen her etkinliğin içinde yer almaya devam edeceğim. Bu benim görevimdir. Her siyasetçinin toplumsal barış için sesini yükseltmesi gerekiyor. Çünkü bu sorunun çözecek bir kurum varsa o da siyaset kurumudur ve siyasetçidir. Barış gelmediği sürece Türkiye’de birçok felakete maruz kalabiliriz.

Eğer bu ülkede demokratik kurumların gerçekten işletilmesi isteniyorsa öncelikle bütün bu etkinliklerden dolayı cezaevinde yatan siyasetçilerin serbest bırakılması gerekiyor. Gerekli yasal değişikliklerin yapılması lazımdır. Bu tarz davalar sebebiyle içeriye alınan insanların hepsi devlete düşman oluyor. Devlet eğer cidden devletse bağışlayıcıdır. Devlet bir silahlı örgüt gibi hareket edemez. Devlet intikamcı da olamaz. Devletin görevi o değil ki? Ben size samimi olarak söyleyeyim. Buradaki yürüyüşlere polis gelmezse hiçbirisinde olay olmaz. Ben size teminat veriyorum. Kesinlikle olmaz. Ama devlet ne yapıyor? Devlet diyor ki polise git burnunu içlerine kadar koy. Yürüyüşlerin içinde onun provokatörleri de var. Her nedense bu provokatörlere hiç bir şey olmuyor. Bütün davalar bize açılıyor diğer siyasetçilere açılıyor. Bu meseleler o kadar karışık ki sizinle bir ay bile tartışabilirim. Ben hakikaten vicdanen rahat değilim. Bu halıyla ben siyaset kurumuna katkı sunamıyorum. Siyaset yapamıyoruz. Devlet buna müsaade vermiyor. Anlatabiliyor muyum? Biz siyasetçiyiz. Halkın önderleriyiz bir şekilde. Halkımız bize bu sorunların çözümü için doğal olarak görev vermemiş mi? Şimdi devlet bilmiyor mu ki ben ve benim gibi barıştan yana olan diğer siyasetçi arkadaşlarımı ortadan kaldırırlarsa felaket olur. Aslında daha çok kargaşa olur. Şiddetin önu açılır. Bu sebeple bu coğrafyada yaşayan herkesin

bu sorunların çözümünde katkı sunması gerekiyor. Mesela birazdan bir yürüyüşe katılacağım. Benim olay çıkartma gibi bir amacım yok. Tek amacım barış olmasıdır. Ben altmış yaşına gelmişim. İstesem emekli olur, ayak ayaküstüne atarım ve gider bir sahil kasabasında yaşayabilirim. Bu imkânım da var. Ama hayır. Bu halk bize yatırım yaptı. Çözüm için beklentileri var. Bu halk bize görev vermekle öncülük etmemizi istiyor. Bu tür olayların durdurulması adına istiyor. Ancak devlet bunu hep tersinden okudu. Sanki bu olayların çıkmasını biz istiyormuşuz gibi itham ediyoruz. O yüzden bu yasalar değişmedikçe ve bu devleti yönetenler teşkilatı mahsusa zihniyetinden vazgeçmedikçe, ben de kendimi onların yerine koymadıkça bu işler çözülmez.

Ubeyd AKYILDIZ (Esnaf, Batman Esnaf Ve Sanatkârlar Odası Başkanı, 49 Yaşında)

1962 yılında Batman'da doğdum ve anemin söylediğine göre doğarken ağlamamışım. İlk ve orta öğretim derken o günlerde ülkedeki malum siyasi öğrencilik hareketleri biz Batman'lı gençleri de çok etkilemişti. Bir anda biz de kendimizi olayların içinde bulduk ve tabiri caizse henüz suya sabuna dokunmadan çocuk yaşta 12 Eylül cuntası tarafından tutuklandım. Faşist cuntanın çeşitli işkence, sorgu ve tezgâhlarından geçirildim. Siirt askeri inzibat karakolu ve ardından Diyarbakır Cezaevinin beş numaralı zindanına atıldım. Üç yıllık cezaevi sürecinden sonra askerlik falan derken beş yıl inşaatlarda boyacılık yaptım. Boyacılık yaptığımız sıralarda Batman'ın karanlık faili meçhul dönemlerinde kardeşlerimle birlikte silahlı saldırıya uğradık. İki kardeşimi aynı gün kaybet-

tim. Doğarken bile ağlamamış olan ben, bütün gençlik yıllarımı bu anlamsız ve acı dolu öykülerle geçirip çok defa ağlamama rağmen hiçbir zaman kin duymadım ve hep legal alanda hak arayışı içerisinde oldum. Kürt sorununun legal ve demokratik düzende barışçıl bir şekilde çözümünü hep zorladım ve bu uğurda mücadele verdim.

Şuan oto alım satım işleri ile uğraşıyorum ve 2010 yılından beri Batman Esnaf ve Sanatkârlar Odası Başkanlığını yürütmekteyim. Bu onurlu görevi yürütürken yine barışa dair arayışlarımızı kurum olarak barışçıl bir şekilde yürütmemize rağmen hakkımda birçok anlamsız dava açıldı.

Hakkımda açılan davaların hepsi valilik izinli basın açıklamaları, newroz etkinlikleri, demokratik yürüyüş mitingleri, demokratik çözüm çadırı kurmak gibi etkinliklerdir. Bu etkinliklerin hepsine valilik izniyle ve şiddet kullanmadan katılmama rağmen hakkımda sekiz dava açıldı. Henüz yargılamalar devam ediyor ve ceza almadım fakat hakkımızda çok ağır cezalar isteniyor. Davaların akıbeti ne olacak hiçbir öngörüm yok ancak şunu belirtmek isterim ki ilgili etkinliklerimizin hepsi demokratik ve insani taleplerimizi dillendirmekten başka bir şey değildi. Bu etkinliklerimize karşı tepki yargılamalarına maruz kalıyoruz.

Basın açıklamalarımız ve demokratik yürüyüş haklarımız aşırı kolluk müdahalesine uğruyor ve her müdahalede orantısız güç kullanılıyor. Yürüyüşlerde darp ediliyoruz ve her yürüyüş sonrası onlarca gözaltından sonra hiçbir illegal etkinliğimiz yokken terörize ediyoruz ve davalarla muhatap oluyoruz. Hakkımızda açılan davalar neticelelirse siz de takdir edersiniz ki ömrümüzün geri kalan kısmını dört duvar arasında geçireceğiz.

Örneğin, demokratik çözüm çadırının valilik oluruyla kurulmasından bir hafta sonra savcılık kararıyla çadırımız yıktırıldı. Bu hakkımızın ihlali karşısında ertesi gün oturma eylemi yapıyorduk. Polis biz oturma eylemi yapanlara müdahale edip dağıtmaya başladı. İki resmi giyimli polis kollarımızdan tutup biraz ötedeki sivil giyimli polise beni teslim ettiler. Koluma giren polis beni sarsmaya başladı. Bu hareketi üzerine bende kendisine oda başkanı olduğumu söyledim ve bir de “üzerimde ki takım elbise ve kravatı görüp” belki gözaltına alırken nezaket gösterir düşüncesiyle kendimi tanıtmak istedim. Ne var ki muhterem birden kükremeye başladı ve kolumu sıkarak itip kakmaya devam etti. Bu arada sakinliğimi koruyarak yaptığı hareketin doğru olmadığını söylemeye devam ettikçe o beni darp etmeye çalışıyordu. Terörle mücadele şubesine varıncaya kadar bu memurla bu şekilde yol aldık ardından iyi niyetli memurlar araya girdi ve yattık. Bir de şunu söylemek istiyorum. Biz STK’lar haklıya haklı haksıza haksız dedik ve söylemeye devam edeceğiz.

Uygar anlamda gelişmiş demokratik sistemlere sahip Avrupa, kimi Afrika ve Asya ülkeleri bile demokratik talepleri karşılayacak yasalarını yapmışken, gücünü halktan alan STK’ların görüş ve düşüncelerine saygı duyarken, ülkemizde halen STK yöneticilerine gözlerini kırpmadan yargı eliyle korukunç cezalar veriyorlar. Devletin en basit muhalif bir gösteri ya da basın açıklamasına tahammülü yok. İktidara kim gelirse gelsin mevcut yasalar despot ve otoriter bir yönetim anlayışı dayatıyor. Demokratik gösteri ve etkinliklerle ilgili mevcut bütün yasaların bir an önce değişmesi gerekiyor. Türkiye’de ifade ve toplu eylem özgürlüklerinin iyileştirilmesi için demokratik bir hukuk sisteminin baştan tesis edilmesi gerekiyor. Şuan yönettiğimiz yasalar 1940’lı yılların yasala-

rının bile gerisinden kalmış durumda. 2011 Türkiye’si asla bu kadar yasadışı ve özgürlükleri kısıtlayıcı, hak ve özgürlükleri yok sayıcı olmamalıdır.

Mustafa Yıldız (Avukat, Batman Barosu, 37 Yaşında)

Batman’da 11 yıldır avukatlık yapıyorum. Avukatlık yaptığım bu süre içinde gerek 2911 sayılı yasaya muhalefet gerekse de propaganda ve örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek iddiasıyla haklarında dava açılan birçok kişinin avukatlığını yaptım. Ayrıca kamuoyunda KCK davası olarak bilinen davada da Batman Belediye Başkanı Sayın Nejdet Atalay’ın avukatlığını yapmaktayım. Yine Sayın Nejdet Atalay hakkında açılan diğer davaları da takip etmekteyim. Çalışmanızın konusu ile ilgili olarak takip ettiğim davalara, karşılaştığım olaylara, uygulamalara bir avukat ve hukukçu gözüyle bakarak birçok değerlendirme yapabilirim.

2911 sayılı yasaya aykırılık ile ilgili olarak açılan davalara bakıldığında; takip ettiğim davalar daha çok siyaset yapan kişilere karşı açılan davalar olup, bu davaların içeriğinde siyaset yapan kişilerin siyasetçi sıfatıyla yaptıkları demokratik taleplere ilişkin basın açıklamaları, barışçıl amaçlarla yapılan yürüyüşler nedeniyle açılan davalar olduğu karşımıza çıkmaktadır. Açıkçası bu kişiler yürüttükleri siyasi faaliyetleri nedeniyle soruşturma/yargılamalarla karşı karşıya kalmış, davaların büyük çoğunluğu da mahkûmiyet ile sonuçlanmıştır. Takip ettiğim davalar açısından konusu itibariyle ilginç ve dikkat çekici davalar bulunmaktadır. Bunlara örnekler vermek gerekirse;

Seçim öncesinde DTP ilçe teşkilatı tara-

findan düzenlenen bir müzik şölenine davetli olarak katılan, fakat müzik dinlemek dışında yani bu şölenin amacı dışında hiçbir şey yapmayan kişiler hakkında 2911 sayılı yasayı ihlal ettikleri gerekçesiyle dava açılmıştır. Gerekçe bu kişilerin şölene katılmasından başka bir şey değildir. İlginç ve dikkat çekici dava örneği de; siyasetçilerin gözaltına alınıp tutuklandığı bir süreçte DTP’li siyasetçilerin bu operasyonların durdurulması için yaptıkları basın açıklamasına katılan kişilere dava açılmıştır. Burada belirtilmesi gereken husus basın açıklaması okunduktan sonra katılanlar olaysız bir şekilde dağılmış, suç unsuru olabilecek bir eylem gerçekleşmemiştir. Burada dikkat çeken husus muhalif siyaset yapan bir siyasi partinin basın açıklamasına dahi tahammül edilmemekte ceza tehdidi ile karşı karşıya kalınmaktadır.

Yine, DTP Genel Başkanı ve milletvekillerinin bir program için Batman’a gelmeleri nedeniyle Batman İl teşkilatı tarafından bir karşılama programı yapılmış, gelen milletvekilleri şehir içine kalabalık bir grupla ve araçlarla girmişlerdir. Araçlarından inen grup İl binası ve Belediyenin bulunduğu yere yürüyerek gelmiştir. Bu esnada kalabalık olması nedeniyle trafik kısa bir süre durmuştur. Bu olayda da genel başkan ve milletvekillerini karşılamaya giden Belediye Başkanı, İl başkanı ve yöneticiler hakkında 2911 sayılı yasayı ihlal ettikleri gerekçesiyle dava açılmıştır. Gerekçesi ise slogan atılması ve yolun trafiğe kapatılmasıdır. Ancak yargılanan kişiler arasında slogan atan veya slogan attığı iddia edilen kimsenin olmaması dikkat çekicidir. Burada bir genel başkan ve milletvekillerinin aynı partinin il teşkilatı tarafından kalabalık bir grupla karşılanması dışında başka bir amaç bulunmuyor. Sanıklar savunmalarında bunun açıkça dile getiriyor. Oysa başka siyasi partilerin genel başkanı ve milletvekilleri ilimize geldiklerin-

de (örneğin Sayın Başbakanın gelmesi) aynı yol trafiğe kapatılmasına rağmen dava açılmamaktadır. Bırakın parti genel başkanı partileşme sürecinde olan bir hareketin başkanı (örneğin Sayın Mustafa Sarıgül) da geldiğinde yol trafiğe de kapanmış olmasına rağmen hiçbir soruşturma açılmamıştır.

Örgüt propagandası yapmak suçu ile ilgili olarak açılan davalara bakıldığında; karşımıza çok ilginç olaylar ve değerlendirmeler çıkmaktadır. Bu ilginç davaların bir kaç hakkında bilgi vermek gerekirse;

Batman Belediye Başkanı olan Sayın Nejdet Atalay, DTP Diyarbakır il başkanı olduğu dönemde Diyarbakır ilinde yapılan (Kuzey Irak’a yapılan kara hareketine karşı) bir basın açıklamasında; “artık yeter diyoruz, ölümler oluyor, ocaklara ateş düşüyor, askeri metot yol değildir. Bir çözüm getirmemiştir. Ama asker ama gerilla daha fazla ölüm daha fazla gözyaşı daha gazla yangın yeri demektir. Ölenlerin anneleri bacıları var, birgün bu ateş size de düşer” şeklindeki beyanları ile ilgili olarak örgüt propagandası yapmak suçlamasıyla dava açılmış, mahkeme katıldıkları basın açıklamasının korsan gösteriye dönüştüğü, örgüt lehine sloganların atıldığı bu kişilerin grubun önünde kol kola girerek gruba öncülük ettikleri terör örgütü olarak kabul edilen örgüte karşı yapılan operasyondan rahatsız oldukları, grupla bütünleştikleri yaptıkları konuşmalarla aktif rol aldıkları gerekçesiyle cezalandırılmasına karar vermiştir. Bu olayda sanık olan kişi siyasi bir partinin il başkanı yani siyasetçi bir kişidir. Konuşmasında söylediği sözler ise insanların artık ölmemesi, akan kanın ve şiddetin durması için çözüm üretilmesi gerektiğine yönelik siyasi bir tespit yapılmasından başka bir şey değildir. Konuşmaların içeriğinde şiddetin son bulması, insanların ölmemesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Kimseyi

övmeyi ve yüceltmediği halde propaganda suçundan cezalandırılmıştır.

İlginç ve çok dikkat çekici bir başka örnek daha; katıldıkları bir müzik şölenine katılan bu kişilerin, gösteriyi engelleme için herhangi bir çaba göstermedikleri, bu sebeple “gösteriye tavır ve davranışları ile destek vermek suretiyle örgüt propagandası suçunu” işledikleri gerekçesiyle dava açılmıştır. Yine yöresel kıyafet giyen kişiler hakkında örgüt mensuplarının giydiği kıyafetleri giyerek örgütün propagandasını yaptıkları iddiasıyla çok kişi hakkında davalar açıldığını görmekteyiz.

İSTATİSTİKİ BİLGİLER

Rapor kapsamında incelenen ve ifade hürriyeti açısından kısıtlayıcı hükümler ihtiva eden kanun maddeleri açısından TBMM çalışmaları esnasında milletvekillerince ilgili bakanlıklara verilen soru önermeleri ve cevapları değerlendirmeye alınmıştır. İlgili cevaplar ışığında istatistikî verilerimizi bir dönem Avrupa Birliği sürecinin hız kazandığı ve ardından Demokratik açılım sürecinin başladığı 2004-2009 yılları arasında belirledik. 2009 sonrası için elimizde Türk İstatistik Kurumu verileri bulunmamaktadır.

2911 Sayılı Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası Kapsamında; 2004-2009 yılları arasında toplam 23.181 kişi hakkında dava açılmıştır.

Terörle Mücadele Kanunu 7. Madde Kapsamında; 2004-2009 yılları arasında 23.294 kişi hakkında dava açılmıştır.

Türk Ceza Kanunu 220. (eski 765 sayılı yasa 169) Madde Kapsamında; 2004-2009 yılları arasında toplam 8721 kişi hakkında dava açılmıştır.

TCK 215 ve 217. (Eski 765 sayılı yasa 312 vd) madde kapsamında; 2004-2009 yılları arasında toplam 13.686 kişi hakkında dava açılmıştır.

İfade hürriyeti ile çatışan ve çoğu zaman ifade hürriyetini keyfi bir şekilde kısıtlayan bu kanun hükümlerinden hareketle ilgili veriler ışığında 2004-2009 yılları arasında toplamda 69.882 kişi hakkında dava açıldığı tespit edilmiştir.

Rapor kapsamında değerlendirilmeyen kimi kanun maddeleri ile 2009 sonrası gözetilme ve siyasi operasyonların yoğun yaşandığı gerçeği göz önüne alındığında toplam sayının 100.000 üzeri olduğu rahatlıkla ifade edilebilir.

TESPİTLER

A- Gösteri Ve Yürüyüşlere Yapılan Müdahaleler Bakımından

-Önceden soyut olarak verilmiş masa başı bir müdahale kararı varsa gösteri nasıl geçerse geçsin kolluk kuvvetleri tarafından gösteriye müdahale edilmektedir. Bu tür tutumları ise günün siyasal koşulları ve gelişmeleri belirlerken, özgürlükler bakımından bir değerlendirme hiçbir zaman yapılmamaktadır. 2911 sayılı yasa bu kısıtlayıcı haliyle dahi yasakçı içeriği yetmezmiş gibi dar yorumlanmakta ve keyfi müdahaleye rahatça yol vermektedir. Bir gösteri veya yürüyüşü yasadışı ilan etmek için birkaç anons yetmekte ve ardından sert müdahaleler yapılmaktadır.

-Bir gösteri veya yürüyüş esnasında binlerce kişinin mutlak etkinliği devam ederken birkaç şahsın attığı yasadışı slogan veya attığı taş bütün göstericilere mal edilmekte ve gösteriye müdahale edilebilmektedir. İddianamelerde ise kişinin yasaya aykırı olan bu

gösteriye katıldığı gibi soyut gerekçeler sunulmaktadır. Burada kişinin toplantı ve gösteride aktif rol alıp almadığı, gösterinin yasa dışı hale dönüşmesine neden olup olmadığı, bu konuda bir fiilin olup olmadığı tartışılmadan sadece bu gösteriye katıldı diye çok sayıda dava açılmaktadır. Mahkemeler ise değerlendirme yaparken, kişinin gösterideki konumuna, gösterinin yasadışı hale gelmesindeki rolüne ilişkin benzeri hiçbir konuda araştırma yapmaksızın dosyaya sunulan bir iki fotoğraf karesinden hareketle cezalar vermektedir. Kişi, kendisinin yapmadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaktadır. Bu durum açıkça suç ve cezaların şahsiliği ilkesine aykırıdır.

-İzinsiz gösteriler katı mevzuat anlayışıyla yorumlanıp, kimi zaman hiç şiddet içermeyen sevinç gösterileri bile yargıya konu olmaktadır. Habur olayları bu konuda günlük siyaset ve duygusallığın yargıya olan etkisi açısından bariz bir örnektir.

-Barışçıl amaçlarla yapılan ve şiddet içermeyen olaylarda dava açılması en başta Anayasa ve AİHS ihlal edilmektedir. Zira Anayasaya göre herkes izin almadan gösteri ve toplantı yapma hakkına sahiptir. AİHS 11. Maddesine göre de herkes asayışı bozmayan (şiddet içermeyen) toplantılar yapmak hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılması ancak demokratik bir toplumda zorunlu olan tedbirler ile sınırlandırılabilir. Barışçıl amaçla yapılan ve şiddet içermeyen bir toplantının kanuna aykırı olduğunu kabul etmek hukuken mümkün değildir. Bırakın toplantı ve gösterileri yapılan basın açıklamalarında bile davalar açılmaktadır.

-Kamu otoritesi, bir ilin miting ve gösteri alanlarını kimseye danışmadan salt güvenlikçi ve baskılayıcı tedbirler almak maksadıyla tenha ve etkisiz yerlerde belirlemek-

tedir. Belirlenen alanlar gösterinin amaçladığı kamuoyu oluşturma vasfını etkisizleştirmektedir. Bu anlayış, özgürlüklerin kamu otoritesince dar yorumlandığını açıkça göstermektedir.

-Basın açıklaması, gösteri, yürüyüş, oturma eylemi gibi toplu eylem özgürlüklerinin birer özgürlük olmaktan çok, yasa dışı ve yıkıcı etkileri olan faaliyetler olarak vasıflandırılması alışkanlığı kolluktan başlayıp savcılıklara ve mahkemelere kadar bulaşmış bir hastalık haline bürünmüştür. Yapılan her etkinliğin “terör örgütü propagandası” olarak vasıflandırılması kollukça çok rahat bir şekilde yapılmaktadır. İlgili savcılıklar tutanak, görüntü vb ad altında kendilerine sunulan delilleri en aleyhe yorumlayarak otomatik dava açma makamlarına dönüşmüşlerdir.

-Polis müdahalesine uğramış bir gösteriden sonra çekilen görüntülere dayanarak yapılan gözaltılar haklılık haksızlık gözetmeksizin davalara konu olmaktadır. Şiddet eylemine girişip girişmediği farkı gözetilmeksizin bir fotoğrafa konu olmak, bir dava veya konu olmak sonucunu doğurmaktadır. Bu tür gösterilerden sonra orantısız müdahale kavramı hiçbir şekilde değerlendirilmediği gibi aksine bu orantısız müdahaleler, dava açılmasını meşru kılan eylemler vasfı kazanmaktadır.

-Müdahale edilen gösterilerde şiddet içerikli bir suça karışıp karışmadığı gözetilmeksizin yakalanabilen herkes gözaltına alınmakta ve o eyleme ilişkin başkaları tarafından işlenen bütün münferit suçlardan sorumlu tutulmaktadır. Gözaltılılardaki sıklık birçok mağduriyete yol açmaktadır. Yoldan geçenler, gösteri ile hiçbir ilgisi olmayanlar, göstericilerin kaçtığı yerlerde tesadüfen bulunan insanlar delil durumuna bakılmaksızın yakalanmakta ve yargılanmaktadırlar.

-Keyfi anonslardan sonra dağıtılan gösterilerde aşırı gaz bombası kullanılmaktadır. Atılan gaz bombalarının yoğunluğu sebebiyle etkisi o mahalde bulunan bütün evlere sırayet etmektedir. Kullanılan gazın etkisi olayın olduğu yer ve kişileri orantısız bir şekilde etkilediği gibi, olayla hiçbir ilgisi olmayan ve kullanılan gazdan kendini sakınamayacak durumda olup çevrede oturan bebek, çocuk, yaşlı ve hastaları bile etkilemektedir.

- Göstericileri dağıtmak için kullanıldığı iddia edilen gaz bombaları kimi zamanlar hedef gözetilerek kullanılmaktadır. Nitekim bir gösteride Batman milletvekili Ayla Akat Ata'ya yakın mesafeden gaz bombası sıkılmış ve yaralanmasına sebebiyet verilmiştir. Bacağında doku kaybı yaşayan milletvekilinin halen sakat kalma riski vardır. Tedavisi devam etmektedir.

- Yine rapor kapsamında izlenen bazı gösterilerde kimi kolluk kuvveti mensuplarının gösteriyi yapan kitle içerisinde şiddet kullanımı olduğunda kendini kaybettiği gözlemlenmiştir. Maalesef kolluk kuvvetleri şiddet içeren birkaç unsurla karşılaşınca durumu kişiselleştirmekte ve kontrol dışı davranmaktadır. Bu durum devlet adına patolojik bir haldir. Kitlesele gösterilerde güvenlik güçlerinin en öncül görevi gösterinin herhangi bir can ve mal kaybına sebebiyet vermeyecek tarzda bitirilmesini sağlamaktır. Devlet, kolluk kuvvetlerinin bu halini gözden geçirmeli ve gücünü meşru hukuk kurallarına göre kullanmalıdır.

- Sivil toplum kuruluşlarının yapacağı mutlak kitlesele bir basın açıklaması dahi, o etkinliğe katılan kişileri katlayacak sayıda polis ve istihbaratçı tarafından izlenerek kayda alınmaktadır. Aşırı kayıt ve takipçi anlayış örgütlenme hürriyetine büyük bir darbe

vurmakta ve bu kuruluşlara üye olup etkinlik yapmak isteyen vatandaşları caydırmaktadır.

B- İfade hürriyeti kapsamında “Sözcüklerin” Yargılanması Bakımından

-İfade hürriyeti bakımından en sıkıntılı alan siyasetçi ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin pankart, panel, basın açıklaması, röportaj vb. faaliyetlerinden sonra haklarında açılan davalar ve aldıkları cezalardır. Bu konuda yasal anlamda bir standart ve özgürlükçü bir bakış açısı geliştirilememiştir. Aynı olaya ilişkin ulusal basından bir köşe yazarının çok daha sert yaptığı bir nitelendirmeyi taşrada yapan bir siyasetçi veya basın mensubu bu düşünce ve fikir beyanından dolayı kolayca yargılanıp cezalandırılabilir.

-Bireyler, kamu otoritesi ve emri altındaki kolluk kuvvetlerince hukukça kabul edilemeyecek kriterlerle zihni olarak kodlanmakta ve eğer sakıncalı ilan edilmişse yaptığı en masumane etkinlik veya ifadeden dolayı dahi davalara maruz kalmaktadırlar. Kolluk kuvvetlerinin tuttuğu bir tutanağın mutlak doğru kabul edildiği ve davaya dönüştüğü bu sistem anti demokratiktir ve baskıcıdır. Bu haliyle ifade hürriyeti kapsamında bulunan söz ve eylemlerin yargısal boyutu Türkiye’de keyfiliğin en rahat hayat bulunduğu alan olmuştur.

- Türkiye’de muhalefet olgusu polemikten ibaret görülmektedir. Muhalefet ne zaman ki polemikten çıkıp bir adım daha atarak dürten, kamuoyu oluşturan, protesto eden bir kimliğe bürünürse hemen kriminalize edilip baskılanmaktadır. Söz, eylem ve fa-

aliyetler esnasında kullanılan pankartlar çok ağır cezalara uğramasına sebebiyet vermektedir.

- Toplumsal muhalefeti baskılayan bir anlayış, arzu ettiği arızı sonuçları kısmen almakla beraber aslında ileriye dönük kalıcı hastalıkların temelini atmaktadır. Kör topal işleyen Türkiye demokrasisi ve insan hakları anlayışını zedeleyerek, otoriter bir yapıya doğru yumuşak ve tehlikeli bir geçiş yaratmaktadır.

C- İfade Alma, Soruşturma Ve açılan Davalar Bakımından

-İçerisinde askeri yargıçlar bulunduran DGM'lerin kaldırılması sivillerin asker tarafından yargılanması ayıbına şeklen son verse de bu mahkemelerin yerine ikame edilen Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri içerik, usul ve özgürlüklere yaklaşım açısından aynı yöntemleri izlemekte ve vatandaşın elinden tutup adalete ulaştırma işlevinden çok devleti koruyup kollama işlevine bürünmektedir. Olağanüstü durumların ve yine istisnai rejimlerin yapısına denk düşen Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri mutlaka kaldırılmalıdır.

-Günümüz teknolojik gelişmeleri ve iletişim olanakları herkes tarafından rahatlıkla izlenmekte ve siyasal gelişmeler, olaylar herkesçe kolayca izlenebilmektedir. PKK örgütü kendi propaganda araçlarını oluşturmuş ve bu doğrultuda televizyon kanalları, internet siteleri kurmuştur. Söz konusu iletişim araçlarında Türkiye'nin sıcak gündemine dair sayısız haber, açıklama vb. propagandalar yapmaktadır. Bölgedeki sivil toplum kuruluşları ve siyasetçiler de ayrıca siyasal gelişmeleri sığağı sığağına takip etmekte ve açıklamalar yapmaktadırlar. Günlük sa-

yısız yazı ve açıklamaların havada uçtuğu bir ortamda bazı açıklamaların içerik olarak örtüşebildiği ve çakıştığı mümkün olabilmektedir. Açıklamaların içerik benzeşmesi salt örgütçe de bahsedildiği için sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve siyasetçiler aleyhine davalara konu olmaktadır. Suçlamalarda açıklama yapılan kimi konularda örgütün sitelerinde de yer verildiği savıyla "terör örgüt propagandası yapma" veya örgüt talimatlarına uyulduğu gerekçesiyle "örgüte üye olmakla birlikte örgüt adına suç işleme" gibi bir hukuksal vasıflandırma ile cezalar verilmektedir.

-Kolluk ifadelerinde sorulan sorular kimi zaman başlı başına ihlal niteliğindedir. Tahrik edici ve olmamış bir olguyu olmuş gibi göstererek delile dayalı itham ve iddia içerikli sorular yerine mizansen içerikli sorular sorulmaktadır. Yine emniyetin Terörle Mücadele Şubelerinde kişinin suçlandığı iddia ile ilgisi olmayan ailesine varıncaya kadar tuhaf sorular sorulmaktadır.

-İletişim dinlemeleri delile ulaşmada mutlak ve öncül bir tedbir olarak kullanılmakta ve özel hayatın gizliliğini ihlal edecek tarzda mahkeme kararlarıyla sürekli yinelenen dinlemeler yapılmaktadır. Dinlemelerin yorumu hakikati ortaya çıkarmak için değil soyut bir şekilde dahi olsa suçla ilinti oluşturabilecek bahanelerle keyfilik barındırmaktadır. Bir görüşmede suç teşkil ettiği ifade edilen cümlenin öncesi ve sonrası, ardından konuşmanın bütününden çıkan anlam bir kenara itilmekte, alıntılanan cümleler keyfi bir şekilde suçla bağdaştırılmaktadır. İletişim dinleme tutanaklarında suç teşkil ettiği belirtilen cümleler kolluk kuvvetlerinin işine geldiği kısıtlılıktaki yargı makamlarına sunulmaktadır. Konuşmanın öncesi veya sonrası dikkate alınmamaktadır.

-Ayrıca iddianamelere konu iletişim tutanakları, konuşma içeriğinin gerçekten hayatıyete geçip geçmediği gözetilmeksizin işlenmiş suçlar olarak mahkemelere sunulmaktadır.

-Seçim Kanununda yapılan değişiklik ile Kürtçe propaganda yasağı kaldırılmıştır. Ancak Siyasal Partiler Kanununda yasak hâlen devam ettiğinden ceza verilmeye devam edilmektedir. Batman Belediye Başkanı Nejedet Atalay hakkında Kürtçe propaganda yaptığı savıyla açılan bir davada Siyasal Partiler Kanununa dayanılarak ceza verilmiştir.

-Yapılan bir gösteriden sonra, ilgili gösteri kanuna aykırı olarak ilan edilmişse görüntü çözümleri yapılırken hukuksal açıdan bir standart gözetmeksizin polis fezlekeleri hazırlanmaktadır. Aynı gösteriye katılıp benzer faaliyetlerde bulunanlar hakkında farklı hukuksal vasıflandırmalar yapılmaktadır. Kimi zaman aynı pankartın bir ucunu tutan şahsa dava açılıp ceza verilirken diğer ucundan tutan şahıs hakkında hiçbir işlem yapılmamaktadır. Ya da benzer görüntüde olan bir şahıs hakkında örgüt propagandasından işlem yapılırken diğer şahıs hakkında 2911

sayılı yasaya muhalefetten işlem yapılabilir. Bu tür durumlar göstermektedir ki hukuksal vasıflandırmalar hukuk ölçülerine göre değil insaf ölçülerine göre yapılmaktadır. Bütün polis fezlekeleri savcılıklarca sağlıklı bir değerlendirme yapılmaksızın mutlak doğru kabul edilerek iddianamelere konu olmaktadır.

-Mahkemelerden hiçbirinde özgürlükler lehine yorumlanan kararlar çıkmamaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve mahkemesinin kararlarına vurgu yapılmamakta ve bu kararların çoğu Yargıtay tarafından onanmaktadır. Aşırı cezacı anlayış ve ardından gelen Yargıtay onamaları koro çağrıştırması yapmakta ve bu konuda yargının da “siyaseti” olduğu kanaatini güçlendirmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A- Toplantı Ve Gösteri yürüyüşlerine Müdahale Ve 2911 Sayılı Yasa Bakımından

-İfade hürriyetini ilgilendiren faaliyetlerde hukuksal düzenlemelerin özellikle de 2911 sayılı Toplantı Ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasının şekli suç niteliğine haiz hükümleri gözden geçirilmeli ve ilga edilmelidir.

-Kolluk kuvvetlerinin yapılan her gösteriyi yasa kapsamında değerlendirme alışkanlığı, ifade hürriyeti açısından kabul edilemez bir durumdur. Böylesi bir hal, şiddet içermeyip aniden gelişen ve barışçıl niteliğe haiz gösterilerin doğal yapısına ters düşer. Kolluk kuvvetleri bütün gösterileri yasa kapsamı içerisinde belirleme alışkanlığına son vermelidir.

-Toplantı, gösteri veya kitlesel basın açıklamalarında alınan aşırı güvenlik önlemleri, ayrıca faaliyeti yürütenlerin neredeyse polis çemberine alınması uygulamasına son verilmelidir. Normal şartlarda etkinliğe katılacak olan bir vatandaş bu tür önlemler karşısında etkinliğe gitmekten vazgeçmektedir. Kamu otoritesi bu uygulamaya derhal son vermeli, güvenlik tedbirlerini göze batmayacak makul ölçülerde almalıdır. Unutulmamalıdır ki, Toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü, diğer düşünce açıklama araçlarına oranla daha etkili bir araçtır çünkü kolektif niteliktedir. Ancak etkinlik bu nitelik ve gücünü sadece kolektif olmasından değil, aynı zamanda bu özgürlükten yararlanmanın

herkese açık olması özelliğinden almaktadır. Toplantı ve gösteri hakkı kullanıldığında kolluğun söz konusu hakkı kullananları koruma ve hakkın tesisini sağlama sorumluluğu ayrıca varken tersi uygulamalar özgürlükleri zedelemektedir.

-Kamu otoritesi toplantı ve gösteri alanlarını tek başına belirlememelidir. Seçilen yerin toplantıdan beklenen amaca uygun olmasının teminini sağlanmalı, siyasal parti ve sivil toplum kuruluşlarıyla bu konuda eş güdümlü çalışarak, hukuk devleti ilkesine uygun davranmalıdır.

-Muhafif bütün gösterilere müdahale etme ve sindirme anlayışı Türkiye demokrasisine zarar vermekte ve var olan sorunların çözümünü ertelemektedir. Devlet muhalefeti dışlamamalı, aksine gösterilerde ileri sürülen sorunları anlama ve çözüm bulma arayışı içerisinde olmalıdır. Bütün muhafif gösterileri kriminalize eden anlayış, ifade hürriyetini hukuksal açıdan evrensel ölçütlerden saptırmakta ve bize özgü ucu açık yeni sınırlamalar doğurmaktadır.

-Müdahale edilen gösterilerden sonra olaya karışıp karışmadığı gözetilmeksizin yapılan gözaltıların keyfilğine son verilmelidir. Yakalanan kişinin sırtının terli olup olmadığı gibi hukuk dışı ve delil niteliğine haiz olmayan uygulamanın delil niteliği varmış gibi sunulması uygulamasına son verilmelidir. Zira bir gösteriye müdahale sonrasında ortalık karışınca, gösteriye dâhil olmamış şahıslar da olay yerinden hızla uzaklaşmak isterken terleyebilmektedirler. Terli olmak ölçütü sağlıklı veya hukuken delil

oluşturabilecek bir ölçüt değildir. Toplumsal olaylara müdahalelerde ve kollukça yapılan göz altılarda herkesin potansiyel suçlu olduğu inanç ve kabulü yerine, müdahale edilen ve gözaltına alınan kişinin masum ve ilgisiz olabileceği durumu da gözetilmelidir.

-Gaz bombası uygulaması başlı başına insan haklarına aykırıdır. Kalıcı hastalıklar bırakma riskleri olduğu gibi, gösterinin yapıldığı bütün civarda etkisini gösterdiği için aslında oradaki evlerin sakinleri dâhil herkes cezalandırılmakta ve zarar görmektedir. Bu haliye gaz bombası kullanımı evrensel prensiplerden olan suç ve cezaların şahsiliği ilkesi ile ters düşmektedir. Kolluk kuvvetlerine gaz bombası kullanılması uygulamasına son verilmelidir.

-2911 sayılı yasa Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uygun hale getirilmelidir. Yasa uygulayıcılarının takdir haklarını hukuka aykırı olarak kullanmamaları için hangi eylemlerin suç oluşturacağına açık ve net bir şekilde ortaya konulması, şiddet içermeyen, barışçıl amaçlarla yapılan gösteri ve yürüyüşlerin suç olmadığına yasada açıkça belirtilmesi, uygulayıcıların da otorite özgürlük dengesinde özgürlükten yana takdirlerini kullanması gerekmektedir.

B- Örgüt Propagandası Yapma, Suç Ve Suçluyu Övme ve Örgüt Üyeliği Suçları Açısından

-Bu konuda 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ilgili maddeleri ve Türk Ceza Kanununun 314, 215 ve 220/6, 220/8. maddeleri mevzuat açısından ifade hürriyetini en çok sekteye uğratan ve yıpratılan hü-

kümlerdir. İlgili düzenlemelere binaen verilen yargı kararları Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları ile de çelişmektedir. İlgili mevzuatın parlamento tarafından bir an önce değiştirilmesi ve bir kısmının ilgası zorunlu ve acildir. Açılan binlerce dava ve verilen hükümlerin Yargıtay'ca da onandığı göz önüne alındığında önümüzdeki yıllarda Türkiye'deki cezaevleri şiddete bulaşmamış, düşünce ve ifadelerinden dolayı cezaevinde bulunan insanlarla dolacaktır.

-İlgili hukuksal hükümlerin uygulanmasında evrensel ölçütler çok açıktır. AİHM, ifade özgürlüğünü değerlendirirken; özellikle ifadenin politik boyutu söz konusu olduğunda daha özgürlükçü yaklaşımlar sergilemektedir. Mahkemeye göre, politik ifade özgürlüğü, geniş bir korumadan faydalanır. Politik ifade özgürlüğü, kişinin gelişimi ve otomisininin temel bir unsuru olmakla birlikte aynı zamanda toplumun demokratikleşmesinde de etkin bir rol oynar. Demokrasinin temel unsurlarından olan bu özgürlük, özellikle politikacıların ifade ve konuşmalarında somutlaşmaktadır. Mahkeme, ifade edenin kişiliği, konumu, ifade konusu olayın toplumsal sorun olması ve toplumsal duyarlılık boyutu, ifade ediliş şekli, düşüncenin ifade edildiği ortam ve zaman gibi ölçütler çerçevesinde kararlar vermektedir. Yani kim, kime, ne zaman, nerede, nasıl, niçin ifade etmiş gibi ölçütleri esas alarak içtihat oluşturmuştur. Yine AİHM'in ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına dair kararlarına bakıldığında; verilen cezaların orantılı olmadığına, sınırlandırmanın makul bir sebebe dayanıp dayanmadığına, başka tedbirler alınabilecek iken cezalandırmanın en son çare olması gerektiğine bakılmaktadır. İfadenin sert olması, şok edici ve sarsıcı olması, negatif ve düşmanca tavır olsa bile tek başına cezalandırmaya konu edilemeyeceğine dair ölçütler belirlemede ve bu doğrultuda kararlar vermek-

tedir. İfade özgürlüğü konusunda mahkemenin politikacılar ile ilgili kararlarında; politik ifade özgürlüğünü daha geniş ele aldığını görmekteyiz.

Buna göre;

- Politikacılar daha fazla eleştirebilir,
- Hükümet daha fazla eleştirilebilir/devletin mevcut düzeni sorgulanabilir.
- Politik konularda ifade özgürlüğü daha genişdir/devlet politikasına ciddi eleştiriler.
- Getirilebilir, sorunlarla ilgili tek taraflı görüş ifade edilebilir.
- İfadenin sert olması cezalandırma için tek başına yeterli olmaz.
- Mahkemeye göre modern toplum korkuları ile yüzleşerek bunları aşabileceği gibi, herkesin her şeyi meşru sınırlar dışına çıkmadan ifade etmesine müsaade etmesi gerekir. Ancak meşruluk sınırının aşılmasına da tolerans göstermemek konusunda kararlı duruş sergilemektedir
- İç hukukumuzdaki mevzuatta Terörle Mücadele Kanunu 7/2 maddesinde terör örgütünün propagandasını yapmak yasaklanmıştır. Bu maddeye göre terör örgütünün propagandasını yapan kişi cezalandırılır. Bu düzenleme suç kapsamını düzenlerken şiddet unsuruna yer vermemiş dolayısıyla başlı başına ileri sürülecek olan bir düşünce, inanç ve kanaatin kendisi yasaklanmıştır. Yasadaki kavram soyuttur. Bu nedenle de yorumlanma biçimi önem kazanmaktadır. Kanunların belirlilik ilkesi gereği ceza hükmü içeren düzenlemelerin net ifadeler taşıması gerekmektedir. İnsanların fikirlerini ifade ederken tedirgin olmaması için bu şarttır. Madde-

nin uygulaması mevcut hukukumuz açısından çoğu zaman sıkıntılı olmuştur.

-Yasadaki yazılı metinlerin somut olaylara uygulanması açısından görevli olan yasa uygulayıcı bu işi yaparken şekilci davranmakta, otorite ve özgürlük ikileminde otoriteden yana tavır sergilemekte bu tavrıyla da toplumun özgürlük hukukunun gelişimini örselemektedir.

-Yargıtay ifade özgürlüğü ile ilgili bazı kararlarında ifade özgürlüğünün çoğunluk gibi düşünmeme, kurulu düzeni sorgulama, hatta eleştirme hakkını da kapsadığını, sarsıcı nitelik taşıyan, toplumun çoğunluğunu kızdıran ve tartışmaya yönelten fikirlerin de ifade özgürlüğünün koruması altında olduğunu yazılmaktadır. Yargıtay, söz konusu durum örgüt propagandası suçlaması olunca bu görüş ve özgürlük ölçütlerinden vazgeçmekte ve ifade hürriyetini askıya almaktadır.

-TMK 7/2 maddesinde öngörülen örgüt propagandası suçundan kasit örgütü tanıtmak, örgütün amacını anlatmak, faaliyetlerinden başkalarını haberdar etmek, örgütü, faaliyetlerini ve örgüt mensuplarını övmek olması gerekirken, tüm bunlarla hiçbir ilgisi olmayan konuşmalar madde kapsamında değerlendirilmektedir. Bu haliyle TMK'nın 7/2 maddesi net olmayan, muğlak ve soyut ifadeler içermektedir. Şiddet içermeyen, şiddete özendirmeyen, barışçıl amaçla yapılmış siyasetçilerin günlük olağan tespitleri gibi söylemler bile bu madde kapsamında suç oluşturabilecek tarzda kaleme alınmıştır. Bu konuda en makul çözüm TMK 7/2 maddesinin yürürlükten kaldırılmasıdır. Bu hüküm yürürlükten kaldırılırsa çözüm üretilebilecektir. Başka bir çözüm önerisi ise; bu maddenin kaldırılmaması halinde maddenin şiddet veya diğer terör yöntemlerine başvurmayı teşvik edecek şekilde propaganda yapıl-

ması olarak düzeltilerek çözüm getirilebileceğidir. Bununla birlikte yasa uygulayıcıların bu hükmü uygularken AİHM kriterlerini esas alması şarttır.

-TCK 220/6 maddesi ile ilgili olarak; açılan davalara bakıldığında; taş atma, slogan atma, polise direnme ya da dağılma ihtarlarına uymamama gibi durumlarda bu eylemler örgüt üyeliği ile bir tutulmaktadır. Kişiler bu madde kapsamında örgüte üye olmakla birlikte örgüt üyeliği cezası ile cezalandırılmaktadır. Bu tür davalarda savcılar iddialarını kamera kayıtlarına ya da dağılma ihtarına uyulmadığını ifade eden polis tutanaklarına dayandırmaktadırlar. Bu kayıt ve tutanaklar örgüt üyesi gibi cezalandırılmak için yeterli sayılmaktadır. Bir mantığa oturtulmadan kaleme alınan bu maddenin yorumlanmasında bir sanığın birden fazla gösteriye katılması da mahkemenin sanık hakkında suçlu olduğu kanaatiyle ceza vermesine neden olabilmektedir. Sanık birden fazla gösteriye katılmış ise devamlılık gösterdiği, dolayısıyla bir örgüt üyesi kadar suçlu olduğu kanaati ile mahkemelerce ceza verilmektedir. Önceleri gösterilere katılan kişiler hakkında TMK 7/2 maddesi ya da 2911 sayılı yasaya aykırılık hükümleri uygulanırken Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2008 yılında verdiği bir karardan sonra TCK 220/6 ve 314/2 maddeleri işletilmeye başlanmıştır.

-TCK 220/6 maddesinin hem metninde hem de gerekçesinde örgüt adına suç işlemekten ne kastedildiği açıklanmamıştır. Bu muğlâk ve net olmayan ifadelerin kişilerin aleyhine yorumlanarak geniş tutulması ceza hukuku prensiplerine aykırıdır. Kimi gelişmiş demokrasilerde örgüt üyeliği dahi ifade hürriyeti kapsamında sayılıp şiddet eylemlerine bulaşılmadığı veya şiddet teşvik edilmediği sürece suç vasfına haiz değilken, ceza hukukumuzda örgüt üyesi olmamakla birlik-

te, örgüt üyesi gibi ceza verilmesini öngören bu madde bir hukuk faciasıdır.

-Mevcut Yargıtay içtihatları ve mahkemelerin yorum ve uygulamaları dikkate alındığında bu maddenin ancak kaldırılması suretiyle bu sorunun giderileceği hususunda çoğu hukukçular hemfikirdir. Bu nedenle bu maddenin yürürlükten kaldırılması gerekmektedir.

-Yine Türk Ceza Kanununun 220/6. maddesine paralel olarak Terörle Mücadele Kanununun 2/2 maddesi bulunmaktadır. Buna göre Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusı sayılır ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar. Bu nedenle TMK 2/2 maddesi de yukarıda belirttiğimiz gerekçeler ışığında yürürlükten kaldırılmalıdır. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2008 yılında verdiği karar ve gerekçesi bu iki hükmün de yürürlükten kaldırılması gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır. Zira mahkemelerce örgütün yaptığı silahlı eylemleri gerçekleştiren kişilerle (örneğin silahlı çatışma, yol kontrolü yapma, silah kullanma gibi) örgüt üyesi olmayan ve şiddet eylemlerine bulaşmamış kişiler hakkında aynı cezai yaptırımların uygulanması hukuksal olarak kabul edilemez bir durumdur. Ayrıca, gösteri ve yürüyüşlere katılan kişilere de bu hükümlerin uygulanması zorlama ve hukuka aykırı yorum olup, ceza kanunundaki orantılılık (3. Madde) ilkesi ile de açıkça gelişmektedir.

-İfade hürriyeti açısından sorun teşkil eden bir başka hukuksal düzenleme de Türk Ceza Kanununun Suç ve Suçluyu Övme başlıklı 215. maddesidir. İlgili maddeye göre; “İşlenmiş olan bir suçu veya işlemiş olduğu suçtan dolayı bir kişiyi alenen öven kimse, iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” hükmü yer almaktadır. İlgili madde

yine yorum olarak ucu açık bir şekilde kaleme alınmış ve suçluyu övmenin hangi ölçüt veya eylemlerle gerçekleşebileceği belirtilmemiştir. Bu tarzda kaleme alınan hukuksal hükümler dönemin siyasal koşullarına göre keyfi olarak uygulanabilmektedir. Kamuyunda meşhur olarak bilinen “sayın” ifadesinden dolayı bu maddeye atfen sayısız dava açılmış ve hüküm tesis edilmiştir. Maddenin

mefhumu muhalifinden hareket ettiğimizde sabıkalı kişilerden bahsederken iyi bir davranışına atıfta bulunmanın dahi yasaklandığını hatta kişiden bahsedilince hakaret içerikli sözcüklerin kullanılması gerektiğinin dayatıldığı bir sonuç çıkarılabilir. İlgili düzenleme değiştirilmeli ve suçun tanımı ile kapsamı net bir şekilde belirlenmelidir.